

Ånge
kommun

Delårsrapport

Augusti 2024

Ånge

2024-10-03

Justeringar har gjorts efter revisionens granskning.

Dessa justeringar är färgmarkerade.

Innehållsförteckning

1 Förvaltningsberättelse	4
1.1 Inledning	4
1.2 Översikt över verksamhetens utveckling	4
1.3 Omvärldsanalys	5
1.4 Den kommunala koncernen.....	9
1.5 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning.....	10
1.6 Händelser av väsentlig betydelse	12
1.7 Balanskravsresultat.....	12
1.8 Väsentliga personalförhållanden	13
1.8.1 Medarbetare.....	16
1.9 Förväntad utveckling	17
2 Ekonomi	18
2.1 Resultaträkning	18
2.2 Balansräkning	19
2.3 Kassaflödesanalys	20
2.4 Driftredovisning	21
2.5 Investeringsredovisning.....	25
2.6 Noter till redovisningen samt redovisningsprinciper	30
3 God ekonomisk hushållning	46
3.1 Finansiella mål	46
3.2 Verksamhetsmål med betydelse för god ekonomisk hushållning	47
3.3 Bedömning av god ekonomisk hushållning.....	48
4 Barn och Unga	49
4.1 Periodens viktiga händelser	49
4.2 Medarbetare.....	51
4.3 Framtiden.....	52
5 Vuxna	54
5.1 Periodens viktiga händelser	54
5.2 Medarbetare.....	56
5.3 Framtiden.....	56

6	Äldre 65 plus	58
6.1	Periodens viktiga händelser	58
6.2	Medarbetare	59
6.3	Framtiden	59
7	Tillväxt	61
7.1	Periodens viktiga händelser	61
7.2	Medarbetare	61
7.3	Framtiden	61
8	Affärsverksamhet	63
8.1	Periodens viktiga händelser	63
8.2	Medarbetare	63
8.3	Framtiden	63
9	Stödresurser	65
9.1	Periodens viktiga händelser	65
9.2	Medarbetare	65
9.3	Framtiden	66
10	Kommunledning	67
10.1	Periodens viktiga händelser	67
10.2	Medarbetare	67
10.3	Framtiden	67
11	Revisionen	69
12	Gemensamma nämnder/förbund	70

1 Förvaltningsberättelse

1.1 Inledning

I denna förvaltningsberättelse lämnar Ånge kommun, information om förvaltningen av kommunen och den kommunala koncernen i enlighet med Lag (2018:597) om kommunal redovisning 13 kapitlet och RKR R 15 Förvaltningsberättelse.

I den kommunala koncernen ingår förutom kommunen, Ånge Fastighet & Industri AB, ÅFA (100%), Ånge Energi AB (100%), Ångefallen Kraft AB (50%) och Site Alby Utveckling AB (100%).

1.2 Översikt över verksamhetens utveckling

Kommunen	20240831	2023	20230831	2022	2021	2020
Antal invånare (folkmängd 31/7)	9 065	9 109	9 147	9 143	9 233	9 226
Kommunal skattesats (%)	23,33	23,33	23,33	23,33	23,33	23,33
Verksamhetens intäkter (mkr)	121,9	189,6	116,9	173,9	172,8	173
Verksamhetens kostnader (mkr)	-648,7	-927,4	-585,8	-864,1	-842,1	-809,6
Skatter och utjämningsbidrag (mkr)	500,0	724,3	480,4	700,5	674,6	657
Årets resultat (mkr)	-21,7	0,0	10,8	36,8	20,8	21,8
Soliditet (%)	39,5	44,7	45,6	43,9	42	43,8
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser	4,9	10,4	11,2	10,7	4,3	0,4
Investeringar (netto) (mkr)	22,1	56,7	30,4	52,7	60,6	56,4
Självfinansieringsgrad (%)	-141	53	95,2	46,1	129	87,6
Långfristig låneskuld (mkr)	97,5	57,5	62,5	62,5	30	30
Antal årsarbetare, medel	986	1 007	917	994	975	962

Den kommunala koncernen	20240831	2023	20230831	2022	2021	2020
Verksamhetens intäkter (mkr)	180,2	282,8	168,7	248,5	244,1	234,3
Verksamhetens kostnader (mkr)	-688,0	-1 000,1	-621,7	-919,5	-910,9	-873
Skatter och utjämningsbidrag (mkr)	500,0	724,3	480,4	700,5	674,6	657
Årets resultat (mkr)	-12,8	10,3	19,0	49,1	18,7	14,3
Soliditet (%)	24,8	25,8	26,7	26	25	26
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser	5,8	7,8	8,2	7,6	3,1	1,7
Investeringar (netto) (mkr)	43,4	154,2	87,8	90,2	115,9	68,7
Självfinansieringsgrad (%)	-	53	-	51	97	118,6
Långfristig låneskuld (mkr)	595,7	528,0	539,9	507,3	411,3	386,8
Antal årsarbetare, medel	1 016	1 034	1 001	1 023	1 005	995
Investeringar/medborgare (kr)	4 788	16 933	9 602	9 870	12 553	7 446

Väsentliga förändringar

För perioden januari-augusti 2024 redovisar den kommunala koncernen ett resultat på -12,8 mkr. I ovanstående tabell visas en översikt över verksamhetens utveckling 2020-2024.

Den kommunala verksamheten redovisar ett resultat på -21,7 mkr.

I kommunkoncernen har den totala låneskulden ökat med 67,7 mkr. Soliditeten i kommunkoncernen inklusive pensionsförpliktelserna har försämrats från 7,8 till 5,8. Antalet årsarbetare under perioden (medeltal) har varit 1 016, jämfört med helåret 2023 är det en minskning med 18 årsarbetare.

1.3 Omvärldsanalys

Internationell ekonomi

I år sänker centralbankerna sina styrräntor. Inflationen dämpas i flertalet ekonomier och stabiliserar sig runt eller nära inflationsmålen. Global efterfrågan gynnas därmed i år av lägre inflation och räntor. Denna stimulans blir dock liten jämfört med föregående års åtstramning via de pris- och ränteuppgångar som varit. Priserna är betydligt högre än tidigare, precis som ränteläget globalt. Den nedåtspiral för global konjunktur som inleddes i och med inflationschocken 2022–2023 syns nu alltmer i arbetsmarknader världen över. Något lyft för omvärldskonjunkturen väntas därför inte i närtid.

De faktorer som tryckte upp global inflation 2021–2022 har sedan länge klingat av. Visserligen finns vissa orosmoln om nya inflationsimpulser, kopplade till exempelvis Rysslands anfallskrig i Ukraina eller risken för eskalering i Mellanöstern. Än syns inga stora störningar för varken energi-, spannmålsförsörjning eller leveranskedjor, såsom 2021–2022. Producentpriserna ökar nu långsamt (som i USA) eller faller (som i Europa). I konsumentledet märks i flera länder avtagande bidrag till inflationen från såväl energi- som livsmedelspriser.

I USA har det funnits tendenser till väl höga lönellyft 2023 men löneökningstakten avtar nu. Generellt bedöms lönellyften i år dämpas på flera håll när efterfrågan på arbetskraft försvagas och arbetslösheten stiger. Att inflationen har fallit tillbaka markant, både i USA och i Europa, innebär att flera centralbanker sänker sina styrräntor i år. Prognosen utgår från att såväl Fed i USA, som ECB och Riksbanken, sänker styrräntorna i år.

Det motiveras främst med inflationsnedgången och allt svagare konjunktursignaler. För Europa blir 2024 det andra året med mycket svag BNP-tillväxt, drivet inte minst av en svag konjunktur i Tyskland. Tillväxten har varit desto starkare i USA, men senaste tidens utfall har medfört en något mer pessimistisk syn på USA-konjunkturen. En ökad sannolikhet för en recession i USA var en av de faktorer som låg bakom den turbulens som i början av augusti syntes på finansmarknaden. Utfallen ligger dock i linje med vår, och många andra bedömares, syn på

utvecklingen av den amerikanska ekonomin med en bromsande tillväxt och svagare sysselsättning 2024–2025.

Medan USA:s BNP i år växer långsammare än i fjol blir BNP-tillväxten i eurozonen i princip lika låg som förra året. Global BNP stiger i år med 2,9 procent, aningen svagare än 2023, och klart lägre än genomsnittlig tillväxt de senaste tio åren. Även om tillväxten i länder som Kina och Indien väntas bli hög nästa år lär den inte bli lika hög som 2023. Troligen väntar i år en generell avmattning i Stillahavsregionen. Först 2025 beräknas ett lyft för omvärldens BNP-tillväxt, vilket då ger mer draghjälp för svensk ekonomi.

(SKR Cirkulär 24:35 Makronym 2 2024, SKR Ekonomirapporten Maj)

Svensk ekonomi

För Sverige ser vi goda utsikter för en konjunkturuppgång. Även om utfallsdata ännu inte tydligt visar på en uppgång så kan vi hittills i år se en stabilisering av samhällsekonomin. Dessutom ökar sysselsättningsgraden i de senaste månadsutfallen från Arbetskraftsundersökningarna (AKU), trots att BNP-tillväxten fortsatt är mycket svag.

Hög räntekänslighet i den svenska ekonomin, samt antagandet om en snabb svensk räntenedgång pekar mot en konjunkturuppgång som ligger tidigt i förhållande till stora delar av omvärlden. Precis som i nedgångsfasen är det inhemsk efterfrågan, framför allt hushållens konsumtion, snarare än exporten som blir den huvudsakliga drivkraften. En stabilisering på bostadsmarknaden blir på många sätt central för den svenska konjunkturen, dels genom en gradvis återhämtning för bostadsbyggandet kommande år, dels indirekt för hushållens ekonomi. Sedan mitten av 2022 har bostadsbyggandet sjunkit och minskningen för bostadsinvesteringarna 2023 var hela 23 procent. Efter mycket låg omsättning på bostadsmarknaden en tid tycks nu en vändning ha skett. Även om det är från låga nivåer har både omsättning och priser på bostadsmarknaden börjat stiga och vi räknar med att detta kommer fortskrida. Det kommer att ta tid att återställa de senaste årens kraftiga urholkning av reallönerna, liksom anpassa sig till ett varaktigt högre ränteläge. Att befolkningstillväxten nu också antas bli lägre än tidigare innebär givetvis ett lägre behov för stocken av bostäder, samt en trendmässigt lägre investeringsnivå.

Att övriga investeringar i det svenska näringslivet har gått så starkt – trots den stora ränteuppgången – har varit en överraskning det senaste året. Storleken på investeringarna inom näringslivet kopplat till bland annat försvarsindustrin och klimatomställningen har överraskat positivt. Dessa faktorer har motverkat en tydligare försvagning av investeringsvolymen i Sverige (givet ränteuppgången).

Två trender som går åt olika håll syns nu på den svenska arbetsmarknaden: antalet fast anställda fortsätter att öka medan antalet tidsbegränsat anställda fortsätter att minska. Sammantaget har sysselsättningsgraden fortsatt att stärkas något under första halvåret i år, trots den mycket svaga BNP tillväxten. Detta utgör ett trendbrott, efter två år av sjunkande sysselsättningsgrad. BNP-

tillväxten helåret 2024 drivs helt av arbetsproduktiviteten medan både antalet arbetade timmar och antalet sysselsatta är närmast oförändrade. Den högre BNP-tillväxten driver under 2025 gradvis upp antalet arbetade timmar, främst genom en ökad medelarbetstid till en början. Efter en tid av konjunkturuppgång ökar även antalet sysselsatta. En större uppgång för antalet sysselsatta beräknas ske först 2026.

I år ökar skatteunderlaget svagt, med endast 3,5 procent innan det växlar upp nästa år. Skatteunderlagets ökningstakt bromsas i år till följd av att antalet arbetade timmar i ekonomin är oförändrade sedan 2023. Detta utgör den viktigaste faktorn till nedgången för skatteunderlagstillväxten 2024 jämfört med 2023. Lönesumman ökar alltså särdeles svagt i år. En konjunkturuppgång 2025 och 2026 beräknas ge relativt hög BNP-tillväxt, vilket höjer antalet arbetade timmar. Detta är en huvudförklaring till uppväxling av skatteunderlagstillväxten 2025. (SKR Cirkulär 24:35 Makronytt 2 2024, SKR Ekonomirapporten Maj)

Kommunernas ekonomi

Resultaten fortsätter att falla i kommunerna. Trots att resultatet 2023 blev relativt starkt hade 69 kommuner underskott. I slutet av 2023 visade prognoserna betydligt högre skatteintäkter än budgeterat. I många kommuner gick verksamheterna med underskott jämfört med budget och årets förutsättningar ger litet utrymme för satsningar. Fortsatt höga pris- och räntenivåer pressar kommunernas ekonomi samtidigt som skatteunderlaget 2024 väntas öka långsammare än på många år. Nära en av fyra kommuner hade underskott under 2023. Sammanlagt uppgick de negativa resultaten till 1,4 miljarder kronor i de 69 kommuner som hade underskott. Senast så många kommuner redovisade negativa resultat var åren 2018 och 2019. Fyra av tio kommuner har haft positiva resultat samtliga av de senaste tio åren. Två tredjedelar av kommunerna med lägre skattesats än 20 kronor återfinns i denna grupp med stabila ekonomiska resultat. Av kommunerna med fler än 40 000 invånare har ingen haft underskott fler än två år. Sammantaget har bara 6 kommuner haft underskott minst hälften av åren, dessa kommuner har färre än 10 000 invånare och en skattesats som överstiger 21,75. Det ser alltså ut som att kommuner med svårigheter att balansera ekonomin redan har relativt hög skatt och jämförelsevis färre invånare.

Befolkningen i förskoleåldern minskade mellan 2022 och 2023 i genomsnitt med 2,6 procent i 256 kommuner och i nästan en av tre kommuner med mer än fem procent. Antalet barn i grundskoleåldern var i princip oförändrat i riket men minskade i knappt hälften av kommunerna. Enligt SCB:s befolkningsprognos från april 2024 minskar antalet födda barn väsentligt mycket mer än tidigare prognoser visat. Det kommer att påverka såväl behoven inom förskola och grundskola på några års sikt. På flera håll minskar behoven kraftigt redan nu och anpassningar till nya lägre behovsprognoser pågår.

Befolkningen 80 år och äldre ökade i nästan alla kommuner 2023. De största behovsökningarna i äldreomsorgen finns nu generellt i förortskommuner till de större städerna. Under de

kommande tio åren, fram till 2033, förväntas antalet invånare som är 80 år eller äldre öka med nästan 40 procent enligt den senaste befolkningsprognosen från SCB. Givet samma nyttjandemönster som idag medför det stora behov av äldreomsorg framåt. Prognoserna för utvecklingen av behovet av äldreomsorg framåt är av stor vikt för kommunernas planering och dimensionering av verksamheten.

Det budgeterade resultatet 2024 i kommunerna summeras till 3,2 miljarder kronor, vilket skulle vara det lägsta resultatet i kommunerna på 20 år. Var fjärde kommun budgeterar med underskott och ytterligare 24 kommuner med ett nollresultat. I flera kommuner är det budgeterade resultatet mycket lågt och endast i 36 kommuner motsvarar resultatet minst 2 procent av skatter och statsbidrag. Även 2024 bedöms bli ett återhållsamt år. De höga pensionskostnaderna och den allmänt höga prisnivån medför att övriga kostnader måste hållas tillbaka.

Att de tajta ekonomiska förutsättningarna 2024 har sin primära förklaring i den senaste tidens höga prisökningar, och dess indirekta effekter via pensionskostnaderna, är allmänt känt vid det här laget. Till detta kan läggas kostnadsökningarna på grund av nytt pensionsavtal 2023. Pensionskostnaderna har ökat med 34 miljarder kronor på två år. Det är ungefär samma belopp som kommunerna lägger på kultur och fritid på ett år. Att resultatet blir svagt 2024 är därför inte konstigt. Och heller inte att det stärks så mycket nästa år när pensionskostnaderna sjunker.

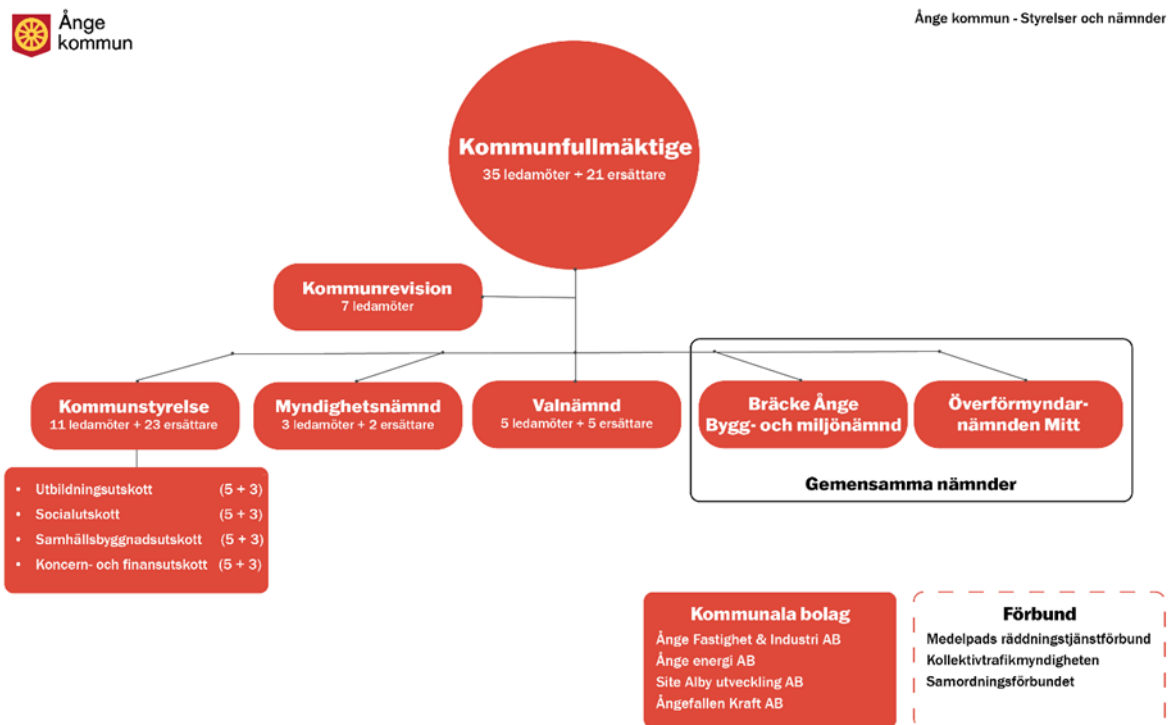
De ljusare ekonomiska förutsättningarna för 2025 hänger till stor del ihop med minskade pensionskostnader till följd av lägre inflation. Kommunernas kostnader för tjänstepensionerna, inklusive finansiella kostnader, minskar med 25 miljarder kronor 2025. Kostnaderna minskar med ytterligare 7 miljarder kronor 2026 för att sedan återigen öka 5 miljarder kronor 2027. En viss återhämtning av konjunkturen ger en relativt bra skatteunderlagsutveckling 2025, vilket också hjälper upp resultatet.

Investeringsnivåerna för 2022 ökade efter att ha minskat under pandemiåren 2020 och 2021. I enkätsvar angav två tredjedelar av kommunernas ekonomichefer att inflationens påverkan på byggpriserna bidrog till de ökade investeringsutgifterna. Enligt kommunernas preliminära bokslut för 2023 har investeringarna fortsatt att öka i en relativt snabb takt från 83 till 91 miljarder kronor, vilket motsvarar en ökningstakt med 9 procent. Självfinansieringsgraden av investeringar har i genomsnitt varit 76 procent under de senaste tio åren. Under åren 2020–2022 var resultaten mycket starka i kommunerna och investeringarna finansierades till stora delar av egna medel. När resultaten nu har fallit tre år i rad ökar i stället behovet av extern finansiering, antingen via ökad upplåning eller försäljning av tillgångar. År 2023 ökade de långfristiga skulderna i kommunerna med ca 60 miljarder till nära 520 miljarder kronor.

(SKR Cirkulär 24:35 Makronytt 2 2024, SKR Ekonomirapporten Maj)

1.4 Den kommunala koncernen

Den kommunala koncernen består av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, bolagen Ånge Fastighets- och Industri AB, Ånge Energi AB, Ångefallen Kraft AB och Site Alby Utveckling AB.

Verksamhet som bedrivs i samarbete med andra

Kollektivtrafik: Bedrivs tillsammans med övriga kommuner och regionen i kommunalförbundet, Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrland.

Räddningstjänst: Räddningstjänst bedrivs tillsammans med Sundsvalls och Timrå kommuner i kommunalförbundet Räddningstjänstförbundet Medelpad.

Överförmyndarverksamhet: Överförmyndarverksamheten bedrivs tillsammans med Sundsvall, Timrå och Nordanstigs kommuner i den gemensamma nämnden, Överförmyndarnämnden Mitt. Sundsvalls kommun är värdkommun.

Bygg- och miljö: Bygg- och miljöverksamheten bedrivs tillsammans med Bräcke kommun. Bräcke kommun är värdkommun.

Samordningsförbund: Verksamhet enligt lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (2003:1210) som infördes 2004. Övriga parter i Samordningsförbundet är Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och regionen.

Ägarandelar i andra företag, 2024-08-31

Servanet: Ånge kommun har 252 av totalt 4 857 aktier i Servanet. Övriga ägare i Servanet är Sundsvall Elnät AB, Timrå kommun, Härnösand Energi & Miljö AB, Strömsund kommun och Ragunda kommun. Servanet bygger kommunens fibernät.

Inera: Ånge kommun har 5 aktier i Inera. Övriga ägare är Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, samt regioner och andra kommuner. Genom att erbjuda kompetens inom digitalisering stödjer Inera ägarnas verksamhetsutveckling. Inera koordinerar och utvecklar gemensamma digitala lösningar till nytta för invånare, medarbetare och beslutsfattare.

Ostkustbanan 2015 AB: Ånge kommun har 100 aktier vilket motsvarar 1%. Bolaget bildades 2015 med syfte att påskynda utbyggnaden av järnvägsspåret mellan Härnösand och Gävle.

Kommuninvest ekonomisk förening: Ånge kommuns andel är 0,1 % av föreningens tillgångar och skulder.

Sankt Olavsledens ekonomiska förening: Kommunen är medlem från och med 2022.

1.5 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Befolkningsutveckling

	jan-juli 2024	2023	2022	2021	2020
Total	9 065	9 109	9 143	9 233	9 226
Förändring	-44	-34	-90	7	-90
Födda	30	68	64	92	77
Döda	78	127	137	140	142
Inflyttade	203	384	401	414	377
Utflyttade	198	359	428	367	404
Justering (SCB)	-1	0	10	8	2

Den negativa befolkningsutvecklingen påverkar kommunen ekonomiskt och försvårar kompetensförsörjningen. En minskning med 50 personer innebär en minskning av skatteintäkter och utjämningsbidrag med cirka 4 mkr per år.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Pågående krig i Ukraina och Gaza påverkar säkerhetsläget och den ekonomiska utvecklingen.

Den tidigare höga inflationstakten har dämpats och var i augusti 1,9 procent. Riksbanken har under året sänkt styrräntan till nuvarande 3,25 %.

Pensionsförpliktelser

Kommunens pensionsåtagande uppgår, 2024-08-31, till 353,7 mkr. De kommunala bolagen har inte några pensionsåtaganden.

Pensionsförpliktelsen redovisas enligt den så kallade blandmodellen där pensioner intjänade före 1998 inte skuldförs utan redovisas som ansvarsförbindelse. Förpliktelsen som redovisas som ansvarsförbindelse uppgår till 236,4 mkr.

För att möta kommande pensionsutbetalningar finns el-aktiepengarna och en öronmärkning i eget kapital för pensionskostnader.

Kommunen följer RKR R10 från Rådet för kommunal redovisning gällande värdering och upplysningar om kommunens pensionsförpliktelser.

De senaste årens höga inflationsnivå har inneburit en ökning av pensionsförpliktelse jämfört med tidigare år, vilket innebär att ökningen av avsättningen bidrar till årets negativa resultat.

Pensionsförpliktelse	Kommunen			
	20240831	2023	20230831	2022
Total pensionsförpliktelse i balansräkningen				
a) Avsättning inkl. särskild löneskatt	117,3	92,1	92,0	82,0
b) Ansvarsförbindelse inkl. särskild löneskatt	236,4	223,5	227,9	220,3
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring				
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsstiftelse				
Summa pensionsförpliktelser (inkl. försäkring och stiftelse)	353,7	315,6	319,9	302,3
Förvaltade pensionsmedel - marknadsvärde				
Totalt pensionsförsäkringskapital				
-varav överskottsmedel				
Totalt kapital pensionsstiftelse				
Finansiella placeringar avseende pensionsmedel (egen förvaltning)				
Summa förvaltade pensionsmedel				
Finansiering				
Återlånade medel	353,7	315,6	319,9	302,3
Konsolideringsgrad				

Orsaken till ökningen 2023 och 2024 är den höga inflationsnivån.

1.6 Händelser av väsentlig betydelse

Rysslands invasion av Ukraina har gjort att säkerhetsläget allvarligt har försämrats i Europa och Sverige. Även kriget i Gaza påverkar världsläget. Kommunen behöver därför öka sin förmåga att försvara Sverige och värna sin säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet.

Det nya säkerhetsläget innebär ökat fokus på förberedelser och planering gällande krisberedskap och Civilt försvar.

Kommunfullmäktige antog i februari Översiktsplan 2040.

I februari beslutade kommunfullmäktige om första markförsäljningen på Site Alby.

Detaljplanarbete pågår för industriområde i Ljungaverk och bostadsområde i Fränsta.

I början av september är byggstart för ny förskola i Fränsta.

Inflyttning i nya LSS-boendet Viljan har skett.

Lärcentrum och vuxenutbildningen har flyttat in i nya lokaler i kommunhuset.

1.7 Balanskravsresultat

Balanskravsutredning	Prognos 2024	240831	2023	230831	2022	2021	2020
Årets resultat enligt resultaträkningen, mkr	-31,5	-21,7	0,0	10,8	36,8	20,8	21,8
- Samtliga realisationsvinster	-0,7	-0,7	-1,6	-0,1	-1,6	-0,6	0,0
+ Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
+ Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-/+ Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-/+ Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-32,2	-22,3	-1,6	10,7	35,2	20,2	21,8
- Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0	0,0	-20,0	-10,0	-10,0
+ Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets balanskravsresultat	-32,2	-22,3	-1,6	10,7	15,2	10,2	11,8
-/+ Öronmärkning pensioner	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-/+ Öronmärkning för anpassning till strukturell befolknings- och skattebortfall	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Det lagstadgade balanskravet är en miniminivå som innebär att intäkterna ska överstiga kostnaderna. I balanskravsutredningen visas om kravet är uppfyllt. Enligt balanskravet ska negativa resultat återställas senast tre år efter det att resultatet uppkommit. Kommunfullmäktige

får dock besluta att inte reglera ett negativt resultat om det finns synnerliga skäl. Synnerliga skäl ska omfatta både budget och utfall. Exempel på synnerliga skäl kan vara större omstrukturingskostnader av engångskaraktär i syfte att uppnå god ekonomisk hushållning.

Enligt riktlinjerna för God ekonomisk hushållning finns möjlighet att avsätta medel till resultatutjämningsreserv, RUR. Avsättning görs i goda tider för att kunna användas för att täcka underskott som uppstår på grund av en svag utveckling av skatteunderlaget. Kommunen avser att ianspråka medel från resultatutjämningsreserven 2024 för att uppnå balanskravet.

I kommunens eget kapital finns medel öronmärkt för pensionskostnader, 22,9 mkr och anpassning till befolkningsutvecklingen, 22,4 mkr. Kommunfullmäktige beslutade under 2019 om riktlinjer för användning av de öronmärkta medlen.

I riktlinjerna som kommunfullmäktiges beslutade om, § 73 2019, säger att de öronmärkta medlen kan användas vid negativa resultat för pensionskostnader och åtgärder och omställningskostnader för att anpassa verksamheter till minskad befolkning och minskade intäkter.

1.8 Väsentliga personalförhållanden

Personalförändringar jan-aug 2024

Under året har Ånge kommun i stort lyckats rekrytera personal för att täcka behovet. Rekryteringsläget har varit relativt stabilt i de olika verksamheterna. Behovet av utbildad personal kvarstår. Det har till exempel varit svårt att rekrytera arbetsterapeuter, sjuksköterskor och timvikarier till Vård och Omsorg samt vikarier för semesterperioderna.

Pensionsavgångar ökar inom samtliga avdelningar och under 2024 är det 17 medarbetare som kommer nå en ålder på 65 år. (Sociala avdelningen 11 personer, Utbildningsavdelningen två personer, Samhällsbyggnad och näringslivsavdelningen tre personer, Staben en person).

Vad det gäller antalet tillsvidareanställda medarbetare har det ökat med 17 medarbetare jämfört med 230831. (847 till 864) Visstidsanställda med månadslön har ökat med fem medarbetare från 123 till 128. Antalet timanställda har minskat från 338 till 309 medarbetare.

Mer information finns under avsnittet Medarbetare för respektive område.

Antal anställda

	2024-08-31	2023	2023-08-31	2022	2021	2020
Tillsvidareanställda	864	862	847	827	811	802
Visstidsanställda, månadslön	128	116	123	136	123	103
Timanställda	309	318	338	224	201	213

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning är en av de största utmaningarna som Ånge kommun står inför. Ett arbete pågår med att ta fram en kompetensförsörjningsplan i syfte att arbeta strategiskt med frågorna.

Rekryteringspremie

Rekrytering är en fortsatt utmaning för Ånge kommun som arbetsgivare. Det krävs ett aktivt arbete för att nå målet att vara en attraktiv arbetsgivare. Marknaden påverkar möjligheterna att rekrytera och behålla vissa yrkeskategorier eftersom andra kommuner och andra arbetsgivare efterfrågar samma kompetenser som Ånge kommun. Kommunen behöver hantera både pensionsavgångar och att medarbetare lämnar Ånge kommun för andra arbetsgivare, vilka båda är normala företeelser för alla arbetsgivare.

Rekryteringspremien har varit ett framgångsrikt koncept som lockat fler sökanden och skapat positiv publicitet i media. Det stäms av årligen vilka yrkeskategorier som omfattas. Även ett flyttbidrag på maximalt 20 000 kronor för flyttkostnader infördes som en möjlighet. Premien kan uppgå till 120 000 kronor, där en del betalas ut för inflyttning, samt en del för anställning i 2 år och en del för anställning i 5 år.

Rekryteringspremien omfattar:

- distriktsjuksköterskor och sjuksköterskor inom hälso- och sjukvården
- fysioterapeuter
- arbetsterapeuter
- lärare med legitimation
- Socionomer till myndighetsutövning
- även andra yrkeskategorier kan vid vissa fall erbjudas efter beslut av stabschef.

Under perioden januari till augusti 2024 anställdes fyra medarbetare som kommer att erhålla rekryteringspremie förutsatt att anställningen pågår under 2 respektive 5 år.

Rekryteringspremien har under perioden utgått till två distriktsköterskor, en skolsköterska, en enhetschef, en sjukgymnast och en lärare. Flyttkostnadsersättning har utgått till två lärare och en sjuksköterska.

Utbildning

Kompetensförsörjning och det utbildningsbehov som finns är inget Ånge kommun klarar av att hantera på egen hand. Därför satsar Ånge kommun på utbildning, både i egen regi samt tillsammans med näringslivet, Mittuniversitetet och Sundsvallsregionen.

Samarbetet i Sundsvallsregionen prioriteras, främst genom medverkan i ett traineeprogram. Det är ett instrument för att rekrytera specialistkompetens. I samverkan med Sundsvallsregionen erbjuder vi ledarskapsutbildningar för chefer. De syftar till att stärka och tydliggöra ledarens/chefens roll och möjligheter att fungera som ledare för att öka tydlighet och utveckling på arbetsplatserna. Chefen är en viktig faktor för att medarbetarna skall trivas, utvecklas och känna sig motiverade. Exempel på utbildningar är:

- leda utan att vara chef
- chef över chef
- erfarna chefer

- nya chefer
- kompetensbaserad rekrytering
- att verka i en politiskt styrd organisation och grunderna i kommunal ekonomi

Arbetsmiljö

Inom området systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) arbetas det med att systematisera den årliga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet via KIA, där rapporteringen har ökat från cheferna. KIA-systemet är kommunens webbaserade processverktyg för anmälan och hantering av tillbud, olyckor, skador och risker i arbetsmiljön. Huvudskyddsombud har fått behörighet till KIA.

Utbildning inom arbetsmiljö planeras för oktober/ november 2024 för chefer och skyddsombud.

Förbättringsarbete med att följa årshjulet för SAM pågår. APT material fortsätter att digitaliseras. Det har genomförts fysiska skyddsronder i kommunhuset.

OSA-enkäten (Organisatorisk och social arbetsmiljö)

För att följa utvecklingen inom personalområdets organisatoriska och sociala arbetsmiljö genomförs en OSA-enkät utifrån Prevents mall. Enkäten genomförs vartannat år och kommer att skickas ut i september 2024. Resultatet kommer att tas upp på varje arbetsplats för att skapa en bättre arbetsmiljö för medarbetarna.

Avtal gällande distansarbete

Under 2024 fortsätter tillämpning av distansarbete som ett led i kompetensförsörjningsstrategin som Ånge kommun har.

Sjukfrånvaro

240831 låg den totala sjukfrånvaron på 8,5% vilket är en minskning med 0,5% sett gentemot 230831 då sjukfrånvaron låg på 9%. Inom kategorin upp till 30 år har den sjukfrånvaron minskat från 8,6% till 6,1%. Åldersgruppen 30-49 år har ökat något från 7,8% till 7,9%. Åldersgruppen 50 år eller äldre har minskat från 10,1% till 9,4%.

Andelen långa sjukskrivningar (60 dagar eller mer) har minskat från 46,3% (230831) till 43,6% (240831). Gällande 60 dagar eller mindre har den sjukfrånvaron ökat från 53,7% (230831) till 56,4% (240831). Denna ökning av korttidsfrånvaro medför vikten av ytterligare fokus/aktiviteter på förebyggande och tidiga insatser.

Satsning på friskvård och hälsa sker i form av friskvårdskuponger (2000 kronor per år) för heltidsanställda, utan egenavgift. 2024 höjdes bidraget från 1500 kronor per år till 2000 kronor per år. Under perioden 240101-240831 har 505 stycken medarbetare nyttjat förmånen jämfört med perioden 230101-230831 då 435 stycken olika medarbetare hade nyttjat förmånen. Nyttjandet har hittills ökat under 2024.

Friskvårdssatsningar under 2024 har bestått av vissa riktade insatser från upphandlade samtalsstödscoacher, detta för att förebygga ohälsa bland medarbetare, både på individ och gruppnivå. Även minst en hälsofrämjande aktivitet per enhet ska genomföras under 2024.

Fortsatt gäller att följa sjukfrånvaron där avdelningscheferna presenterar hur det ser ut på ledningsgrupp. Stickprovskontroller genomförs en gång per månad. Detta för att se hur rehabiliteringsrutinerna efterlevs gällande korttidssjukfrånvaro (tre sjuktillfällen inom sex månader). På enhetsnivå under arbetsplatsträffar diskuteras sjukfrånvaron för att på så sätt finna förebyggande insatser. Fokus bör ligga på korta sjukfall där man kommer in tidigt i processen. Ett pilotprojekt benämnt "friskare arbetsplatser" är i uppstart på två arbetsplatser inom vården, detta för att jobba strukturerat inom hälsoområdet och minska sjukfrånvaron utifrån material från SKR.

% andel sjuktid av tillgänglig tid

Kommunen	2024-08-31	2023	2023-08-31	2022	2021	2020
Totalt inkl. sjukersättning	8,5%	9,3%	9,0%	9,9%	9,3%	9,5%
Kvinnor inkl. sjukersättning	9,1%	9,8%	9,7%	10,6%	10,1%	10,6%
Män inkl. sjukersättning	6,1%	7,2%	6,6%	7,2%	6,3%	5,8%
Åldersgrupp <30 år inkl. sjukersättning	6,5%	8,3%	8,6%	9,1%	7,2%	8,4%
Åldersgrupp 30-49 år inkl. sjukersättning	7,9%	8,0%	7,8%	9,3%	8,8%	9,0%
Åldersgrupp >50 år inkl. sjukersättning	9,4%	10,5%	10,1%	10,5%	10,0%	10,1%

% andel av totalt antal sjukdagar

Kommunen	2024-08-31	2023	2023-08-31	2022	2021	2020
60 dagar eller mer	43,6%	43,4%	46,3%	40,6%	43,7%	37,0%
Under 60 dagar	56,4%	56,6%	53,7%	59,4%	56,3%	63,0%

1.8.1 Medarbetare

Genomsnittligt antal årsarbetare i kommunkoncernen	2024-08-31	2023	2023-08-31	2022	2021	2020
Tillsvidareanställda	859	837	832	819	790	792
Visstidsanställda	113	113	112	110	131	108
Timtidsanställda	44	84	57	94	84	95
Totalt	1 016	1 034	1 001	1 023	1 005	995

Sjukfrånvaro, kommunkoncernen	202408	2023	202308	2022	2021	2020
% andel av totalt antal sjukdagar (60 dagar eller mer)	43,3%	43,1%	46,4%	40,4%	43,3%	37,9%
% sjuktid av tillgänglig tid (60 dagar eller färre)	56,7%	56,9%	53,6%	59,6%	56,7%	62,1%
Totalt	8,3%	9,0%	8,9%	9,7%	9,1%	9,5%
Kvinnor	9,0%	9,7%	9,7%	10,5%	10,0%	10,6%
Män	5,7%	6,7%	6,2%	6,8%	6,1%	5,8%
åldersgrupp <30 år	6,4%	8,3%	8,7%	8,9%	7,1%	8,4%
åldersgrupp 30–49 år	7,8%	7,9%	7,8%	9,1%	8,7%	9,0%
åldersgrupp >50 år	9,0%	10,1%	9,9%	10,2%	9,7%	10,1%

1.9 Förväntad utveckling

Antalet invånare 2024-07-31 var 9 065 vilket är en minskning med 44 personer sedan årsskiftet. Endast 30 födda barn under perioden vilket är färre än vanligt, men en utveckling som överensstämmer med övriga landet och Europa. Antalet födda i Sverige har inte varit så lågt sedan Sverige införde folkbokföringen på 1700-talet.

I projektet Ånge växer håller planering på att tas fram inför framtida etableringar och inflyttning.

Förhandlingar om ytterligare markförsäljning i Alby pågår.

Kommunens verksamhetslokaler är i behov upprustning och renovering vilket kommer att påverka koncernens ekonomi framåt.

Lägre räntor och minskad inflationstakt kommer att påverka kommunkoncernens ekonomi positivt.

2 Ekonomi

2.1 Resultaträkning

RESULTATRÄKNING		Kommunen					Kommunkoncernen			
Mkr	Not	Utfall 202408	Utfall 202308	Budget 2024	Prognos 2024	Utfall 2023	Utfall 202408	Utfall 202308	Prognos 2024	Utfall 2023
Verksamhetens intäkter	2	121,9	116,9	175,0	183,0	189,6	180,2	168,7	290,0	282,8
Jämförelsestörande intäkter	4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens kostnader	3	-615,5	-572,8	-917,8	-934,4	-899,7	-641,1	-594,7	-995,8	-944,5
Jämförelsestörande kostnader	4	-17,0	-6,3	-17,0	-17,0	-6,3	-17,0	-6,3	-17,0	-6,3
Avskrivningar	5	-16,2	-12,9	-26,5	-25,0	-21,4	-29,9	-27,0	53,0	-49,3
Verksamhetens nettokostnad		-526,8	-475,2	-786,3	-793,4	-737,8	-507,8	-459,3	-775,8	-717,3
Skatteintäkter	6	335,9	333,0	502,2	503,4	501,3	335,9	333,0	503,4	501,3
Generella statsbidrag och utjämning	7	164,1	147,4	240,2	244,5	223,0	164,1	147,4	244,5	223,0
Verksamhetens resultat		-26,8	5,2	-43,9	-45,5	-13,5	-7,8	21,1	-27,9	7,0
Finansiella intäkter	8	14,6	12,6	20,0	22,0	21,2	9,7	10,4	22,5	18,3
Finansiella kostnader	9	-3,5	-4,0	-2,0	-2,0	-4,7	-8,7	-9,6	-14,0	-11,9
Jämförelsestörande kostnader	4	-6,0	-3,0	-6,0	-6,0	-3,0	-6,0	-3,0	-6,0	-3,0
Resultat efter finansiella poster		-21,7	10,8	-31,9	-31,5	0,0	-12,8	19,0	-25,4	10,3
Extraordinära Poster (netto)		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Periodens/Årets resultat		-21,7	10,8	-31,9	-31,5	0,0	-12,8	19,0	-25,4	10,3

Koncerninterna elimineringar framgår av not 22.

2.2 Balansräkning

BALANSRÄKNING		Kommunen		Kommunkoncernen	
Mkr	Not	Utfall 202408	Utfall 202308	Utfall 202408	Utfall 202308
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR					
Immateriella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	0,0
Materiella anläggningstillgångar	10				
Mark, byggnader, tekniska anläggningar		308,8	214,5	825,2	634,7
Maskiner och inventarier		27,8	21,1	36,8	30,9
Leasade maskiner		0,0	0,0	0,0	0,0
Pågående investeringar	11	28,0	105,8	93,8	211,3
Finansiella anläggningstillgångar	12	81,7	82,0	24,1	24,2
Summa anläggningstillgångar		446,3	423,4	980,0	901,1
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR					
Förråd mm		0,0	0,0	3,5	3,0
Fordringar	13	129,5	88,5	111,0	92,8
Kassa bank	14	107,0	151,7	148,0	237,8
Summa omsättningstillgångar		236,5	240,2	262,4	333,6
Summa tillgångar		682,9	663,6	1 242,5	1 234,7
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
EGET KAPITAL					
Årets resultat		-21,7	10,8	12,8	19,0
Övrigt eget kapital		251,7	251,7	281,0	270,7
Resultatutjämningsreserv		40,0	40,0	40,0	40,0
Summa eget kapital	15	270,0	302,5	308,2	329,7
AVSÄTTNINGAR					
Avsättning pensioner och liknande förpliktelser	16	122,0	95,6	122,1	95,6
Övriga avsättningar	17	15,0	15,0	15,0	16,7
Summa avsättningar		137,0	110,6	137,1	112,2
SKULDER					
Långfristiga skulder	18	125,2	97,8	623,4	593,5
Kortfristiga skulder	19	150,7	152,7	173,8	199,3
Summa skulder		275,8	250,6	797,2	792,8
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		682,9	663,6	1 242,5	1 234,7

Koncerninterna elimineringar framgår av not 22.

2.3 Kassaflödesanalys

KASSAFLÖDESRAPPORT		Kommunen		
Mkr	Not	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Årets resultat		-21,7	10,8	0,0
Justering för av- och nedskrivningar	23	16,2	12,9	21,4
Justering gjorda avsättningar pensioner och övriga avsättningar		26,1	13,6	13,9
Justering för ianspråktaga avsättningar pensioner o övriga		0,0	0,0	0,0
Justering för uppskjuten skatt		0,0	0,0	0,0
Justering för minoritetens andel resultat		0,0	0,0	0,0
Justering för reavinster		0,0	0,0	0,0
Justering för reaförluster		0,0	0,0	0,0
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	24	-2,7	-2,7	-7,3
Medel från verksamheten före förändring RK		18,0	34,5	28,0
Ökning(-)/minskning(+) förråd		0,0	0,0	0,0
Ökning(-)/minskning(+) kortfristig fordran		-40,6	15,9	15,5
Ökning(+)/minskning(-) kortfristig skuld	25	-9,2	-19,9	-12,8
Rörelsekapitalets förändring		-49,8	-4,0	2,7
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-31,9	30,5	30,7
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Investering i immateriella tillgångar		0,0	0,0	0,0
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0
Investering i materiella tillgångar		-22,1	-31,4	-57,7
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0
Investering i finansiella tillgångar		-0,5	-0,7	-0,6
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0
Leasade maskiner		0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-22,6	-32,1	-58,2
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Nyupptagna lån		40,0	0,0	0,0
Amortering av långfristiga lån		-2,5	-2,5	-5,0
Omklassificering		0,0	0,0	0,0
Ökning/minskning långfristiga fordringar		0,0	-20,0	-19,3
Utdelning		0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		37,5	-22,5	-24,3
Årets kassaflöde		-17,0	-24,0	-51,8
Likvida medel vid årets början		124,0	175,7	175,7
Likvida medel vid årets slut		102,5	151,7	124,0

2.4 Driftredovisning

Finansiering mkr	Utfall 202408	Ack Budget 202408	Utfall 202308	Budget 2024	Prognos 2024	Utfall 2023	Avvikelse budget prognos
Skatteintäkter	335,0	334,6	327,7	501,9	502,5	491,6	0,6
Slutavräkning, skatt	0,9	0,2	5,3	0,3	0,9	9,6	0,6
Summa skatteintäkter	335,9	334,8	333,0	502,2	503,4	501,3	1,2
Inkomstutjämningsbidrag	95,4	94,5	90,3	141,7	143,2	135,5	1,5
Kostnadsutjämningsbidrag	28,7	28,8	22,2	43,2	43,1	35,6	-0,1
Regleringsavgift	18,5	18,6	14,3	27,9	27,8	21,4	-0,1
Strukturbidrag	2,0	2,0	2,0	3,0	2,9	3,0	-0,1
LSS-utjämningsbidrag	2,8	2,7	3,7	4,1	4,2	5,5	0,1
Summa utjämningsbidrag	147,5	146,6	132,4	219,9	221,2	201,0	1,3
Fastighetsavgift	11,6	11,5	11,5	17,3	20,3	17,9	3,0
Övriga generella statsbidrag	4,9	2,0	3,3	3,0	4,9	3,3	1,9
Ers sjuklön + sociala avgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansiella intäkter	6,5	6,1	1,2	9,2	10,0	6,1	0,8
Finansiella kostnader	-1,3	-1,3	-0,8	-2,0	-2,0	-1,4	0,0
Korrigeringar mm	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Internränta	5,3	5,6	1,8	8,3	8,0	3,3	-0,3
Avkastning ÅFA/Ånge Energi	0,4	0,8	1,5	0,8	0,0	1,9	-0,8
Ångefallen Kraft	7,6	6,7	9,7	10,0	12,0	13,1	2,0
Summa	518,4	512,8	493,8	768,7	777,8	746,4	9,1

Utfall 2024-08-31 jämfört med budget

Finansieringen för perioden är **518,4** mkr och budgeten för perioden är 512,8 mkr.

- Totala skatteintäkter +1,1 mkr
- Utjämningsbidrag +0,9 mkr
- Övriga generella statsbidrag **+2,9** mkr
- Nettointäkt för Ångefallen Kraft +0,9 mkr

Prognos 2024 jämfört med budget

Prognosen för helåret är att finansieringen blir **777,8** mkr, budgeten för helåret är 768,7 mkr.

Där beräknas dom totala skatteintäkterna bli 1,2 mkr högre än budget och nettointäkten från

Ångefallen Kraft 2 mkr högre än budget. Fastighetsavgiften beräknas bli 3 mkr högre än budget.

Totalt beräknas finansieringen att bli **9,1** mkr högre än budgeterat.

Ramfördelning mkr	Utfall 202408	Ack Budget 202408	Utfall 202308	Budget 2024	Prognos 2024	Utfall 2023	Avvikelse budget prognos
Finansiering	518,4	512,8	493,8	768,7	777,8	746,4	9,1
Revision	-0,3	-0,7	-0,4	-1,1	-1,1	-1,0	0,0
Kommunledning	-6,2	-6,2	-5,6	-9,5	-9,5	-8,0	0,0
Barn och unga	-195,0	-198,2	-182,8	-311,6	-310,5	-292,4	1,1
Vuxna	-47,2	-49,5	-44,5	-75,8	-75,2	-70,9	0,5
Äldre 65+	-144,5	-140,2	-138,3	-210,9	-218,6	-216,7	-7,7
Stödresurser	-34,9	-34,9	-27,9	-51,5	-53,4	-41,6	-1,9
Affärsverksamhet	-7,3	-3,1	-2,4	-3,9	-7,3	-5,1	-3,3
Tillväxt	-44,9	-43,7	-37,1	-59,1	-57,3	-51,4	1,8
Gem nämnder/förbund	-21,4	-22,5	-18,7	-33,7	-33,0	-28,6	0,7
KS oförutsedda	0,0	-0,4	0,0	-0,7	-0,7	0,3	0,0
Löneöversyn	0,0	-2,8	0,0	-2,2	-2,2	0,0	0,0
Finansiell kostnad (pensioner)	-1,9	0,0	-4,0	0,0	0,0	-4,0	0,0
Pensioner	-13,6	-11,7	-12,0	-17,6	-17,6	-17,7	0,0
Struktur effektivisering Koncern	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa	1,3	-1,3	20,1	-8,9	-8,5	9,3	0,4
Jämförelsestörande kostnader	-23,0	-23,0	-9,3	-23,0	-23,0	-9,3	0,0
Summa	-21,7	-24,3	10,8	-31,9	-31,5	0,0	0,4

Utfall 2024-08-31 jämfört med budget

Utfallet för perioden är -21,7 mkr och budgeten för perioden är -24,3 mkr.

-23,0 mkr avser förändring av pensionsskulden orsakad av den höga inflationen, vilket ligger som en jämförelsestörande post.

- Kommunledning, +0 mkr
- Barn och unga, +3,2 mkr
- Vuxna, +2,3 mkr
- Äldre 65+, **-4,3** mkr
- Stödresurser, +-0
- Affärsverksamhet, -4,2 mkr
- Tillväxt, -1,2 mkr

Prognos 2024 jämfört med budget

Prognosen för kommunen är -31,5 mkr jämfört med budgeten som är -31,9 mkr, vilket är en avvikelse med +0,4 mkr.

Barn och unga:

Något färre gymnasieelever ut till andra kommuner än budgeterat, vilket gör att prognosen ser bättre ut än förväntat.

Fler placeringar inom hem för vård eller boende (HVB) än budgeterat.

Vuxna:

Budgeterad besparing inom personlig assistans har ej genomförts.

Äldre 65+:

Kostnaderna för färdtjänst och riksfärdtjänst är högre än budgeterat.

Behovet av bostadsanpassningen är högre än tidigare år.

Högre personalkostnader inom särskilt boende än budgeterat. Budgeterad besparing på 4 mkr bedöms inte vara möjlig att genomföras.

Budgeterat statsbidrag till dagvården beviljades ej.

Köp av platser inom särskilt boende vilket inte var budgeterat.

Stödresurser:

Utökade resurser inom IT i samverkan med Sundsvall.

Affärsverksamhet:

Ej kända fakturor 2023-12-31 inom renhållning har betalats 2024. Ny entreprenör och införande av matavfallsinsamling har medfört lägre kostnader än budgeterat.

Tillväxt:

Beslutad besparing inom gator och vägar är genomförd, 1 mkr.

Resultat dotterbolag, mkr	Utfall 202408	Budget 202408	Budget helår 2024	Prognos 2024
Ånge Fastighets- och industri AB	9,8	4,6	7,0	7,5
Ånge Energi AB	-0,8	-1,1	0,7	-1,4
Ångefallen Kraft AB	0,0	0,0	0,0	0,0
Site Alby Utveckling AB	0,0	0,0	0,0	0,0

Ånge Fastighets- och Industri AB

Intäkterna är högre än budget (3,3 mkr) beroende på årets hyreshöjning för bostäder var fördelad på 12 månader i stället för från april och något förbättrat vakansläge. Driftkostnaderna lägre än budget (3,3 mkr) primärt beroende på att underhållsarbeten kommer utföras senare under året och att energiförbrukning och energikostnader är lägre än budgeterat.

Finansiella kostnader är högre än budget i första hand beroende på utrangeringar och höjd borgensavgift.

Periodens resultat är högre än budget, 5,2 mkr.

Helårsresultatet bedöms ligga något högre än budget bland annat beroende på höjda intäkter på grund av bättre vakansläge och hyreshöjningar. Finansiella kostnader, utrangeringar, räntehöjningar mm påverkar resultatet negativt.

Ånge Energi AB

Intäkterna för perioden är högre än budgeterat (0,5 mkr) beroende på en kallare vinter i början av året än normalt. Rörelsens kostnader är högre än budget (0,2 mkr) på grund av ökade bränslepriser och högre pensionskostnader. Finansiella kostnader har ökat (0,3 mkr) till följd av borgensavgift. Prognosticerade intäkter för helåret är högre än budget (0,7) dels till följd av den ökade försäljningen i början av året, dels att den årliga omräkningen av den fasta delen i taxan givit ett positivt utfall från juli och framåt. Helårsresultatet i prognosen är lägre än budget (-2,1 mkr) till följd av utfall under perioden och effekt av mindre värmeförsäljning under sommaren. Det ska dock noteras att helårsresultat i denna prognos är 0,5 mkr bättre än i tidigare prognos.

Ångefallen Kraft AB

Resultatet i bolaget baseras på självkostnader, överskott av elhandeln tas upp av kommunen i form av utdelning.

Site Alby Utveckling AB

Nystartad bolag 2024. Bolaget kommer att handha tillståndsprocessen för att förse Site Alby med processvatten ur Ljungan.

2.5 Investeringsredovisning

2024 finns 75,2 mkr i investeringsbudget enligt beslut i kommunfullmäktige:

- November 2023, §104, 51,5 mkr
- April 2024, §34, 23,7 mkr
- April 2024, §40, omfördelning av budget mellan projekt 1,3 mkr

Investeringar per avdelning, mkr	Utfall 202408	Budget 2024	Prognos 2024	Avvikelse prognos
Ekonomiavdelningen	0,0	0,4	0,0	0,4
Stab	6,5	11,0	10,7	0,3
Samhällsbyggnadsavdelningen	13,4	55,0	25,1	29,9
Sociala avdelningen	2,2	4,5	3,3	1,2
Utbildningsavdelningen	0,0	4,3	2,3	2,0
Summa kommunen	22,1	75,2	41,4	33,8

Av den totala investeringsbudgeten på 75,2 mkr har till och med augusti månad förbrukats 22,1 mkr. Prognosen för helåret är 41,4 mkr.

Ambitionsnivån för investeringar är högre än vad organisationen förmår. Nya riktlinjer för investeringar och ny resursfördelningsmodell förväntas innebära att investeringsnivån framåt kommer att vara mer realistisk.

Särskilt ärende planeras i kommunfullmäktige gällande omfördelning av investeringsbudget då investeringsbehov och kostnader har förändrats sedan budgeten för 2024 antogs.

Ekonomiavdelningen, mkr	Ack utfall	Totalt Årsbudget	Återstår av årsbudget	Prognos helår	Avvikelse prognos
Bilpool	0,0	0,4	0,4	0,0	0,4
Summa	0,0	0,4	0,4	0,0	0,4

Stab, mkr	Ack utfall	Totalt Årsbudget	Återstår av årsbudget	Prognos helår	Avvikelse prognos
Möbler kommunhuset	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2
Gemensam IT-infrastruktur	0,3	0,5	0,2	0,5	0,0
Ombyggnation Växthuset	3,2	1,5	-1,7	3,8	-2,3
Maskiner servicegruppen	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0
Naturum belysning	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
Fritidsanläggningar	0,9	3,4	2,5	1,6	1,8
Ombyggnation omklädningsrum ishallen	2,1	4,3	2,2	4,3	0,0
Kulturanläggningar	0,0	0,6	0,6	0,0	0,6
Lekpark	0,0	0,3	0,3	0,4	-0,1
Summa	6,5	11,0	4,5	10,7	0,3

Samhällsbyggnadsavdelningen, mkr	Ack. utfall	Årsbudget	Återstår av årsbudget	Prognos helår	Avvikelse prognos
Bredband	6,8	4,4	-2,4	7,4	-3,0
GC-vägar	0,1	0,4	0,3	0,1	0,3
Bredbandsanslutningar kostnader utöver arrende	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0
Bredbandsanslutningar, förtätningar	0,0	2,5	2,5	0,0	2,5
Nya skyddsområden enligt miljöbalken	0,0	0,5	0,5	0,0	0,5
Åtgärder avfallsplan	0,0	0,8	0,8	0,0	0,8
Renhållning matinsamling	0,9	0,8	-0,2	1,0	-0,2
Utflyttning, ny teknikbod nod i Torpshammar	0,0	0,7	0,7	0,0	0,7
Exploatering nya 6-7 tomter Ångebyn etapp 2	0,0	2,2	2,2	0,0	2,2
Site Alby östra gata	0,1	6,5	6,4	2,0	4,5
Sopvals, utbyte sopskopa	0,0	0,5	0,5	0,5	0,0
Gång och cykelväg ishallen förskola	0,0	0,3	0,3	0,0	0,3
Gatubelysning, bland annat el-mätning	0,5	2,1	1,6	2,1	0,0
Belysning busshållplatser	0,0	0,3	0,3	0,0	0,3
Gatubelysning Brännan	0,1	0,0	-0,1	0,2	-0,2
Gatubelysning stolpbyte	0,0	0,2	0,2	0,2	0,0
Gatubelysning el-mätning	0,0	1,2	1,2	0,0	1,2
Ledningsnät, reinvesteringar	3,1	2,5	-0,6	3,4	-0,9
Ledningsnät Östby	0,0	2,5	2,5	0,0	2,5
Ledningsnät Fränsta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Överföringsledning Östby-Johannisberg	0,3	1,9	1,6	0,3	1,6
Överföringsledning Ljungaverk-Fränsta	0,2	7,0	6,8	3,0	4,0
Ringdalen biodamm	0,2	3,0	2,8	0,0	3,0
Driftövervakning	0,3	3,7	3,4	0,6	3,2
Membrananläggning Ånge vattenverk ombyggnad	0,4	0,5	0,1	0,5	0,0
Site Alby östra VA	0,0	5,0	5,0	3,0	2,0
VA-plan avloppspumpstationer	0,0	1,3	1,3	0,5	0,8
Ovansjö biodamm	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0
Storköksutrustning förnyelse	0,3	0,5	0,2	0,4	0,1
Summa	13,4	55,0	41,6	25,1	29,9

Sociala avdelningen, mkr	Ack utfall	Totalt Årsbudget	Återstår av årsbudget	Prognos helår	Avvikelse prognos
IT-investeringar	0,0	1,1	1,1	0,6	0,5
Renoveringar	0,3	0,5	0,2	0,3	0,2
Vitvaror	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0
Myndighetskrav	0,0	0,4	0,4	0,0	0,4
Förebyggande+taklyftar, sängar	0,2	1,0	0,8	0,6	0,4
Möbler	0,1	0,3	0,2	0,1	0,2
Skalskydd SÄBO	0,0	0,3	0,3	0,0	0,3
Brandskydd Torpet	0,9	0,0	-0,9	0,9	-0,9
Vedmaskin daglig verksamhet	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Kök daglig verksamhet	0,3	0,3	0,0	0,3	0,0
Ny gruppbostad	0,3	0,5	0,2	0,4	0,1
Summa	2,2	4,5	2,4	3,3	1,2

Utbildningsavdelningen, mkr	Ack utfall	Totalt Årsbudget	Återstår av årsbudget	Prognos helår	Avvikelse prognos
Ute-/innemiljö, skolor	0,0	4,0	4,0	2,0	2,0
Musikskolan	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
IT-investeringar	0,0	0,2	0,2	0,2	0,0
Summa	0,0	4,3	4,3	2,3	2,0

Ånge Fastighets- och Industri AB

Pågående projekt 2024-08-31	Upparbetat 202408	Slutkostnads prognos
Ny förskola Fränsta	3,4	70,0
LSS Solgården	23,6	23,5
Markanläggning Vissland 2:12 med flera	4,3	4,5
Nytt SÄBO Ånge	0,3	140,0
Balkonger hemskogsvägen	1,3	2,4
UH åtgärder kommunhus 2022	4,7	4,9
Balkonger Fridhemsgatan	0,9	0,9
Torpsrogatan 2, konvertering till Fjärrvärme	2,5	4,0
Utemiljö Ugglan	0,1	0,6
Ombyggnad ÅFA kontor Ånge	1,0	1,1
Energiutredning Hallstaborg	0,2	0,2
Entré HC Furubacken	0,2	0,2
Utvändig renovering Gamla vägen Alby	-	0,4
Takrenovering Björkbacka	-	0,3
Takrenovering Centraltorget	-	0,3
Entréer Lövträdet	-	0,3
MKC, Underhållsåtgärder enligt bilaga 7	0,4	0,5
MKC, Hyresgästanpassning 2024	0,3	0,3
Utbyggnad Kallgarage Polisen	-	0,0
Brandåtgärder Boberg	0,1	0,3
Balkonger Västra Skolgatan 3A, Lövträdet	0,8	0,8
Balkonger Västra Skolgatan 3B, Lövträdet	0,8	0,8
Kommunhuset plan 2-3	0,3	50,0
Ombyggnation matsal Boberg	-	0,5
Energiåtgärder Hemskogsvägen 7-9	-	10,0
Brandlarm Torpsro	0,5	0,5
Samlingssal kommunhus	1,0	1,5
Hallstaborg kök (ÅK)	-	0,3
Byte plåttak Fridhemsvägen 8, 1215	-	1,5
Utvändig målning Gläntan	0,5	0,5
Ny belysning idrottshallen Fränsta	-	0,4
Utvändig målning Hammarvägen	0,7	0,7
Utvändig målning Stationsgatan	-	0,9

Pågående projekt 2024-08-31	Upparbetat 202408	Slutkostnads prognos
Utvändig målning Parkgatan	0,3	0,3
Utvändig målning Björkbacka	0,5	0,7
Ombyggnad Sörgården Fränsta	0,2	0,3
Summa	48,9	324,4

Ånge Energi

Pågående projekt 2024-08-31, mkr	Budget 2024	Upparbetat 202408	Prognos helår
Demensboende	0,6	0,6	0,6
Visslandsgatan/Torpsrogatan	0,3	0,2	0,2
Utbyggnad bränsleplan Ånge värmeverk	0,2	0,1	0,1
Nätanalys	0,2	0,1	0,2
Energikartläggning	0,1	0,1	0,1
Panna Fränsta	10,0	0,7	2,0
Flisskopa Ånge värmeverk	0,1	0,1	0,1
Summa	11,3	1,9	3,3

Ångefallen Kraft AB

Renovering av Hermanboda kraftverk 2023-2028. Total kostnad för Ånge kommun projekterat 97 mkr. Budgeterad tidplan för projektet.

Investeringsbudget, mkr	Utfall 2023	2024	2025	2026	2027	2028
Turbin, generator, styr- och kontrollsystem	10,8	18,1	26,5	28,5	12,0	0,6

Investeringsbudgeten avser kommunens andel (50%). Total kostnad för projektet är 193 mkr.

Site Alby Utveckling AB

Tillståndsprocessen är påbörjad i kommunen. Projektet ska föras över till bolaget under 2024. Ackumulerad kostnad för projektet 2024-08-31 uppgår till 6,9 mkr.

2.6 Noter till redovisningen samt redovisningsprinciper

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning. Detta innebär sammantaget att delårsrapporten är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

R2 Intäkter

Principen för när inkomster ska intäktsredovisas följer LKBR och RKR R2. Klassificering av intäkter sker enligt rekommendation och resultaträkningen är uppställd därefter. Inkomster som ej uppfyller kraven för att klassas som intäkter periodiseras och redovisas som en skuld i balansräkning. Intäkter specificeras i not innehållande de upplysningar som krävs.

Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras i kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s cirkulär SKR 24:38 i enlighet med rekommendation RKR R2.

Övriga intäkter

Offentliga investeringsbidrag och anslutningsavgifter tas fr.o.m. 2013 upp som en förutbetalad intäkt och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

Med 2023-års resultat redovisar VA-verksamheten ett ackumulerat överskott. 2,4 mkr har fonderats för framtida investeringar. Inget VA-bokslut görs vid delår.

R3 Redovisning av immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar bedöms utifrån RKR:s rekommendation.

R4 Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar har tagits upp till anskaffningsvärden minskat med avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Anläggningarna skrivs av planenligt i förhållande till uppskattad nyttjandeperiod. Kommunen har beaktat RKR:s idéskrift om avskrivningar men gör en egen bedömning för anläggningstillgångarnas nyttjandeperiod.

Avskrivningstider redovisas i not.

Anskaffningsvärde

Offentliga investeringsbidrag och anslutningsavgifter tas fr.o.m. 2013 upp som en förutbetalad intäkt och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

I anskaffningsvärdet för deponianläggningar ingår avsättning för återställande. Se avsnittet avsättningar.

Avskrivningsmetod

I normalfallet tillämpas linjär avskrivning, dvs. lika stora nominella belopp varje år.

Avskrivning påbörjas när tillgången tas i bruk.

För tillgångar med identifierbara komponenter som har olika nyttjandeperiod tillämpas komponentavskrivning.

För tillgångar där nyttjandeperioden styrs i avtal (t.ex. leasing) används den planerade verkliga nyttjandeperioden som avskrivningstid.

Omprövning av nyttjandeperioden sker om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt (t.ex. verksamhetsförändringar, tekniskskiften, organisationsförändringar).

Genomgripande förändringar av byggnader och lokaler som till exempel orsakas av verksamhetsförändringar bör genomgå en prövning om en engångsnedskrivning ska ske för de eventuella värden i den utrangerade byggnaden eller lokalen.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst 3 år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde.

Gränsen för mindre värde har satts till ett prisbasbelopp och gäller som gemensam gräns för materiella- och immateriella tillgångar och därmed också för finansiella leasingavtal.

R5 Leasingavtal

Redovisas enligt rek från RKR. Kommunen bedömer att alla leasingavtal är operationella utifrån avtalens ekonomiska innebörd vilket innebär att leasingavgifter kostnadsförs löpande och att leasingobjekt ej redovisas som anläggningstillgångar. Operationella avtal med löptid max 3 år redovisas ej i not. Avtal avseende hyra av fastigheter redovisas ej som leasing.

R6 Nedskrivningar

Eventuella nedskrivnings- eller återföringsbehov prövas enligt rekommendationen.

R7 Finansiella tillgångar och finansiella skulder

Upplysningar lämnas om finansiella tillgångar och skulder i förvaltningsberättelse och i noter. Lånekostnader redovisas enligt huvudmetoden och belastar resultatet för den period de hänför sig till. Upplysningar och lånekostnader och räntesatser lämnas i förvaltningsberättelsen samt i noter.

Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges. Värdering av kortfristiga placeringar har gjorts post för post till det lägsta av verkligt värde och anskaffningsvärdet.

Kommunens finansiella tillgångar består av kommunens utlåning till de kommunala bolagen, placeringar av de så kallade elaktiepengarna samt kommunens innehav av aktier. Placeringarna och aktierna är värderade till anskaffningsvärdet.

R8 Derivat och säkringsredovisning

Kommunen berörs inte av rekommendationen.

R9 Avsättningar och ansvarsförbindelser

Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS07. Pensionsåtaganden för anställda i de företag som ingår i kommunkoncernen redovisas enligt BFN K3.

Förpliktelser för särskild avtals/ålderspensioner som inte regleras enligt RIPS07 är nuvärdesberäknade med en kalkylränta på 2 %. För avtal med samordningsklausul utgår beräkningen från de förhållanden som är kända vid bokslutstillfället. Om inget annat är känt görs beräkningen utifrån att ingen samordning kommer att ske.

Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse.

Från och med 2015 har pensionsskulden för övriga förtroendevalda, avtal OPF-KL, beräknats genom en avsättning med 6,0 % av utbetalda arvoden under året samt 24,26 % löneskatt.

Avsättningar

Avsättningar för deponi har tagits upp till det belopp som bedöms krävas för att reglera förpliktelsen på balansdagen. Beloppet baserar sig på en uppdaterad beräkning som gjorts för bokslut 2023.

R11 Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster särredovisas när dessa förekommer i not till respektive post i resultaträkningen och/eller i kassaflödesrapporten. Som jämförelsestörande betraktas poster som är sällan förekommande och där beloppen normalt sett är lika med eller större än 0,5 miljoner kronor.

För 2024 redovisas förändringen i pensionsskuld samt 75% av den finansiella kostnaden för pensionsskulden som jämförelsestörande post pga. inverkan av hög inflation.

R12 Byte av redovisningsprinciper, ändring i uppskattningar och bedömningar samt rättelser av fel

Ingen förändring rörande redovisningsprinciper är genomförd under året.

R13 Redovisning av kassaflöden

I kassaflödesanalysen framgår rörelsekapitalets förändring. Justeringar av poster som ej är likviditetspåverkande specificeras och väsentliga betalningsflödespåverkande händelser som avviker från det normala redovisas.

R15 Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen i årsredovisningen är i allt väsentligt upprättad enligt rekommendation R15.

R16 Sammanställda räkenskaper

Sammanställda räkenskaper upprättas både i årsredovisningen och delårsrapport. Dock upprättas kassaflöde på koncernnivå enbart i årsredovisningen. I den kommunala koncernen ingår samtliga bolag och kommunalförbund där kommunen har minst 20 % inflytande i.

Kommunkoncernens medlemmar och ägarandelar framgår av not 22.

R17 Delårsrapport

Delårsrapporter upprättas i allt väsentligt enligt rekommendation R17.

Några för resultatet förklarande och väsentliga säsongsvariationer samt cykliska effekter har inte konstaterats förutom semester- och ferielöneskuldens positiva påverkan på resultatet i delåret, vilket minskar till årsbokslutet då skulden ökar igen.

R18 Övriga upplysningar

Upplysning lämnas i not, om vilka särredovisningar som upprättats under räkenskapsåret till följd av bestämmelser i lag eller annan författning.

Övrigt

Semesterlöne-, ferielöne-, uppehållslöne- och övertidsskulden är uppbokad och redovisas som kortfristig skuld. Skuldförändringen kostnadsförs.

Nyckeltal

Soliditet = Eget kapital/Summa tillgångar

Kassalikviditet = (Omsättningstillgångar - Varulager) / Kortfristiga skulder * 100

Självfinansieringsgrad = Kassaflöde från den löpande verksamheten / kassaflöde från investeringsverksamheten

Noter till resultaträkningen

Not 2 Verksamhetens intäkter	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Försäljningsintäkter	6,7	5,3	8,2
Taxor och avgifter	40,4	35,3	64,0
Hyror och arrenden	7,1	6,9	11,0
Bidrag	60,8	65,8	95,9
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	6,2	3,6	8,9
Realisationsvinster	0,7	0,1	1,6
Övriga intäkter	0,0	0,0	0,0
Summa verksamhetens intäkter	121,9	116,9	189,6

Not 3 Verksamhetens kostnader	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Löner och sociala avgifter	-344,4	-326,5	-512,6
Pensionskostnader	-48,1	-31,5	-43,0
Jämförelsestörande kostnader (pensionskostnader)	17,0		
Övriga personalkostnader	-1,5	-1,3	-2,0
Inköp av anläggnings och underhållsmaterial	-3,2	-4,3	-7,2
Bränsle, energi och vatten	-5,8	-5,5	-8,4
Köp av huvudverksamhet	-81,8	-67,5	-111,7
Lokal- och markhyror	-50,3	-47,0	-70,0
Övriga tjänster	-23,3	-21,7	-33,1
Lämnade bidrag	-17,9	-16,7	-25,0
Förändring avsättning återställande deponi	0,0	0,0	0,0
Realisationsförluster och utrangeringar	0,0	0,0	-0,3
Övriga kostnader	-56,3	-50,9	-86,4
Summa verksamhetens kostnader exkl. avskrivningar	-615,5	-572,8	-899,7

Not 4 Jämförelsestörande poster	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Skuldförändring pensionsavsättning inklusive löneskatt	-17,0	-5,6	-5,6
Finansiell kostnad pensionsavsättning inklusive löneskatt	-6,0	-3,7	-3,7
Summa jämförelsestörande poster	-23,0	-9,3	-9,3

Not 5 Avskrivningar	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Avskrivning immateriella tillgångar	0,0	0,0	0,0
Avskrivning byggnader och anläggningar	-12,9	-10,7	-17,8
Avskrivning maskiner och inventarier	-3,3	-2,2	-3,7
Avskrivning leasade maskiner	0,0	0,0	0,0
Nedskrivningar	0,0	0,0	0,0
Uppskrivningar	0,0	0,0	0,0
Summa avskrivningar	-16,2	-12,9	-21,4

Not 6 Skatteintäkter	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Preliminär kommunalskatt	335,0	327,7	491,6
Preliminär slutavräkning innevarande år	2,4	3,3	2,4
Slutavräkningsdifferens föregående år	-1,6	2,0	7,2
Summa skatteintäkter	335,9	333,0	501,3

Not 7 Generella statsbidrag och utjämning	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Inkomstutjämningsbidrag	95,4	90,3	135,5
Kommunal fastighetsavgift	11,6	11,5	17,9
Bidrag/avgift för LSS-utjämning	2,8	3,7	5,5
Kostnadsutjämningsbidrag	28,7	22,2	35,6
Strukturbidrag	2,0	2,0	3,0
Regleringsbidrag/avgift	18,5	14,3	21,4
Generella bidrag från staten	4,9	3,4	4,1
Summa generella statsbidrag och utjämning	164,1	147,4	223,0

Not 8 Finansiella intäkter	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Utdelning på aktier och andelar	8,0	11,7	15,1
Ränteintäkter	3,4	0,9	5,6
Övriga finansiella intäkter	3,2	0,0	0,5
Summa finansiella intäkter	14,6	12,6	21,2

Not 9 Finansiella kostnader	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Räntekostnader	-1,1	-0,8	-1,2
Räntekostnader på pensionsavsättning	-8,3	-3,1	-3,3
Jämförelsestörande kostnader (räntekostnader på pensionsavsättning)	6,0		
Övriga finansiella kostnader	-0,1	-0,1	-0,2
Summa finansiella kostnader	-3,5	-4,0	-4,7

Noter till balansräkningen

Not 10 Materiella anläggningstillgångar	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Mark, byggnader och tekniska anläggningar			
Anskaffningsvärde	628,2	514,9	628,2
Ackumulerad avskrivning	-319,4	-300,4	-306,5
Bokfört värde	308,8	214,5	321,7
Avskrivningstider	10-50 år	10-50 år	10-50 år

Avskrivning görs med linjär avskrivning för en bedömd nyttjandeperiod.

Not 10 Materiella anläggningstillgångar	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Maskiner och inventarier			
Anskaffningsvärde	66,8	58,3	66,8
Ackumulerad avskrivning	-39,0	-37,1	-35,6
Bokfört värde	27,8	21,1	31,1
Avskrivningstider	3-10 år	3-10 år	3-10 år

Avskrivning görs med linjär avskrivning för en bedömd nyttjandeperiod.

Not 11 Pågående investeringar	Kommunen		
	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Mkr			
Gemensam IT-infrastruktur	0,3	3,2	
Ombyggnation Växthuset	3,2	0,0	
GC-vägar	0,3		0,2
Bredband, DIG 2020 och förtätningar	7,7	10,2	1,0
Maskiner servicegruppen	0,1		
Fritidsanläggningar	0,9		
Ombyggnation omklädningsrum ishallen	2,1		
Renhållning matinsamling	0,9		
Site Alby östra gata	0,1		
Gatubelysning bland annat el-mätning	0,5	2,0	
Gatubelysning Brännan	1,0		0,9
Ledningsnät, reinvesteringar (sanering)	3,1	0,1	
Ledningsnät Östby	1,3	1,1	1,3
Överföringsledning Östby-Johannisberg	0,3		
Överföringsledning Ljungaverk-Fränsta	0,2		
Ringdalen biodamm	0,2		
Driftövervakning	0,3	3,3	
Membrananläggning Ånge vattenverk ombyggnad	2,9	2,1	2,5
Site Alby östra VA	0,0		
Storköksutrustning förnyelse	0,3	0,3	
Ute-/innemiljöer skolor	0,0	0,1	
Renoveringar sociala avdelningen	0,3	0,1	
Vitvaror sociala avdelningen	0,1	0,0	
Förebyggande+taklyftar, sängar	0,2		
Möbler sociala avdelningen	0,1	0,2	
Brandskyddet Torpet	0,9		
Kök daglig verksamhet	0,3		
Ny gruppbostad	0,3		
lordningställande av lokal, Fritidsbanken		0,0	
Ny parkering Kulturbanken		0,0	
Förvärv Ånge 85:3		1,0	
Företagsanpassning Recond Concept		0,3	
Gatubelysning Östavall		0,0	
Ledningsnät Kölsillre		0,2	

Not 11 Pågående investeringar	Kommunen		
Ledningsnät Fränsta		0,4	
Ledningsnät Ljungaverk		0,1	
Moradal vattentäkt		0,5	
Avloppsreningsprojekt Ft-Th		77,4	
VA-plan avloppspumpstationer		0,1	
Cyklar Stöd och omsorg		0,1	
Skogsbackens förskola inventarier		1,6	
Inventarier, möbler och övrigt, utbildning		0,0	
Summa pågående investeringar	28,0	105,8	6,0

Not 12 Finansiella anläggningstillgångar	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Aktier och andelar			
Ånge Fastighets- och Industri AB	14,0	14,0	14,0
Ånge Energi AB	6,0	6,0	6,0
Ångefallen Kraft	9,0	9,0	9,0
Site Alby Utveckling	0,5		
Insats i Kommuninvest Ekonomiska förening	4,2	1,5	4,2
Sundsvall/Timrå/Ånge Räddningsförbund	1,2	1,2	1,2
Serva Net AB	0,3	0,3	0,3
SKL Företag AB	0,0	0,0	0,0
Garantia	0,1	0,1	0,1
Ostkustbanan	0,0	0,0	0,0
Långfristigt lån till kommunägda företag	46,3	47,1	46,3
Övriga finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0
Kommuninvest (Förlagslån)		2,8	
Redovisat värde	81,7	82,0	81,2

Not 13 Fordringar	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Kundfordringar	12,4	10,9	16,9
Stats- och EU-bidragsfordringar	16,9	5,2	2,3
Upplupna skatteintäkter	8,1	16,1	20,5
Fordran mervärdesskatt	22,0	17,8	11,6
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	27,1	18,1	17,1
Fordran kommunalfastighetsskatt	5,7	5,1	5,7
Räntefordringar bland annat elaktiefonder	0,5	0,4	0,6
Kort del av långfristig fordran, koncern	20,2	0,2	1,1
Skogsförvaltning	0,0	1,2	0,0
Övriga fordringar	16,7	13,5	13,0
Redovisat värde	129,5	88,5	88,9

Not 14 Kassa, bank	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Kommunens del i koncernbanken	22,1	54,3	25,8
Övriga bankmedel	84,9	97,4	98,1
Redovisat värde	107,0	151,7	124,0

Not 15 Eget kapital	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Årets resultat	-21,7	10,8	0,0
Övrigt eget kapital	251,7	251,7	251,7
Varav EK reserv. Framtida pensioner	22,9	22,9	22,9
Varav EK reserv. Anpassning till befolkningsutveckling	22,4	22,4	22,4
Resultatutjämningsreserv	40,0	40,0	40,0
Summa eget kapital	270,0	302,5	291,7

Not 16 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Avsatt till pensioner exkl. ÖK-SAP föregående årsskifte	74,1	63,6	63,6
Avsatt till pensioner ÖK-SAP föregående årsskifte		0,0	0,0
Ränteuppräkning		0,5	0,7
Basbeloppsuppräkning		5,5	5,5
Utbetalningar		-1,8	-2,7
Sänkning av diskonteringsränta		0,0	0,0
Ändrat livslängdsantagande i RIPS		0,0	0,0
Slutbetalning FÅP		0,0	0,0
Utbetalning ÖK-SAP		0,0	0,0
Intjänad Förmånsbestämd ålderspension		6,8	7,5
Intjänad PA-KL		0,1	0,1
Nya arbetstagare ÖK-SAP		0,0	0,0
Nya efterlevnadspensioner		0,1	0,1
Övrig post		-0,7	-0,6
Skuldförändring (Skandia)	12,0		
Finansiell kostnad (Skandia)	8,3		
Förtroendevalda enligt KPA	1,2	1,2	1,2
Särskild avtalspension		0,0	0,0
Löneskatt	23,2	18,2	18,3
Pension Räddningsförbund	3,1	2,1	2,3
Summa avsatt till pensioner	122,0	95,6	95,9

Byte av pensionsadministratör innebär att sammanställningen har en annan utformning. Ses över till årsredovisningen.

Not 17 Övriga avsättningar	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Avsättning återställande av deponi			
Redovisat värde vid årets början	15,0	15,0	15,0
Nya avsättningar	0,0	0,0	0,0
lanspråktaga avsättningar			
Summa övriga avsättningar	15,0	15,0	15,0

Not 18 Långfristiga skulder	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Skulder till kreditinstitut	97,5	62,5	57,5
Fondering framtida investering VA	2,4	6,0	2,4
Övriga långfristiga skulder	0,0	0,0	0,0
Summa	99,9	68,5	59,9
Långfristig leasingsskuld	0,0	0,0	0,0
Skuld anläggning-/anslutningsavgift	0,4	0,4	0,4
Ack upplösning anläggning/anslutningsavgift	-0,1	-0,1	-0,1
Skuld anslutningsavgift	0,3	0,3	0,3
Skuld Investeringsbidrag	86,1	86,1	86,1
Ack upplösning investeringsbidrag	-61,2	-57,1	-58,5
Skuld Investeringsbidrag	25,0	29,0	27,7
Summa långfristiga skulder	125,2	97,8	87,9

Not 19 Kortfristiga skulder	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Kortfristig del av skuld	2,5	2,5	5,0
Leverantörsskulder	31,6	27,1	42,1
Semesterlöne- och övertidsskuld	13,7	12,6	22,2
Personalens skatter och arbetsgivaravgifter	38,5	33,8	33,3
Upplupna pensioner inkl. löneskatt	16,2	19,2	16,7
Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader	30,1	28,6	25,1
Övriga kortfristiga skulder	18,1	28,9	18,0
Summa kortfristiga skulder	150,7	152,7	162,4

Not 20 Borgensförbindelser	Kommunen		
	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Mkr			
Ånge kommun			
Helägda företag			
ÅFA	433,9	446,4	441,4
Ånge Energi AB	43,5	47,7	46,7
Övriga fysiska personer			
Borgensansvar för egna hem	0,1	0,1	0,1
Förlustansvar för bostadslån	0,0	0,0	0,0
Summa borgensförbindelser	477,4	494,3	488,2

Anm. 1. En strategisk ökning av borgensåtagandet för ÅFA skedde 1997 i samband med omorganisation för att minska ÅFA:s lånekostnad. En saneringsinsats genomfördes 1999 på 110 mkr, där staten bidrog med 35 mkr. Saneringen fullföljdes 2001 genom avskrivning av ett amorteringsfritt lån till ÅFA på 83 mkr. Därmed skapades ett utrymme, som ÅFA nyttjade till att skriva ned för höga tillgångsvärden på verksamhets och kommersiella delen. Avtalet med Bostadsdelegationen godkändes/upphörde i dec 2006. Nytt tilläggsavtal har tecknats med BKN om 22,4 mkr för sanering efter nedläggning av Migrationsverket (180 lägenheter). Det statliga bidraget blev 12,4 mkr.

Solidarisk borgen

Ånge Kommun har i juni 2003 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 295 kommuner och regioner som per 2024-06-30 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest Ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest Ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Ånge Kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2024-06-30 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 624 188 263 400 kronor och totala tillgångar till 630 304 972 567 kronor. Ånge Kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 673 612 405 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 680 168 474 kronor.

Not 21 Pensionsförpliktelser inklusive skatt	Kommunen		
	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Mkr			
Ingående ansvarsförbindelse	179,9	177,3	177,3
Aktualisering			0,0
Ränteuppräkning		0,8	1,2
Basbeloppsuppräkning		13,0	13,0
Sänkning av diskonteringsräntan			0,0
Ändringar av försäkringstekniska grunder			0,0
Övrig post		0,2	0,1
Årets utbetalningar	-10,9	-7,9	-11,7
Förtroendevalda inklusive löneskatt			0,0
Ändrat livslängdsantagande i RIPS			0,0
Skuldförändring inklusive finansiell kostnad (Skandia)	21,2		
Summa pensionsförpliktelser	190,2	183,4	179,9
Löneskatt	46,1	44,5	43,6
Bolagens pensionsförpliktelser			
Utgående ansvarsförbindelse	236,4	227,9	223,5

Byte av pensionsadministratör innebär att sammanställningen har en annan utformning. Ses över till årsredovisningen.

Not 22 Koncerninterna förhållanden	Ägd andel	Försäljning		Finansiella		Jämförelse-störande poster	
		Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad
Resultaträkning, mkr							
Kommunen							
Ånge Fastighet AB	100%	7,8	50,0	3,0			
Ånge Energi AB	100%	0,0	1,2	0,4			
Ångefallen	50%			0,4	2,7		
Site Alby Utveckling AB	100%						
Ånge Fastighet AB	100%						
Kommun		50,0	7,8		3,0		
Ånge Energi AB	100%						
Kommun		1,2	0,0		0,4		
Ångefallen	50%						
Kommun							
Site Alby Utveckling AB	100%			2,7	0,4		
Kommun							
Summa		59,0	59,0	6,5	6,5	0,0	0,0

Not 22 Koncerninterna förhållanden								
Balansräkning mkr	Ägd andel	Kortfr. fordran	Långfr. fordran	Summa tillgångar	Lev. skuld	Övrig kort skuld	Långfr. skuld	Summa skulder
Kommunen								
Ånge Fastighet AB	100%	23,4	9,8	33,2	0,0			0,0
Ånge Energi AB	100%	0,4		0,4	0,1			0,1
Ångefallen Kraft AB	50%	1,2	36,5	37,7	0,6			0,6
Ånge Fastighet AB	100%							
Kommun		0,0			3,2	20,2	9,8	33,2
Ånge Energi AB	100%							
Kommun		0,1		0,1	0,4			0,4
Ångefallen	50%							
Kommun		0,6		0,6	1,2		36,5	37,7
Site Alby Utveckling	100%							
Kommun								
Summa		25,7	46,3	72,0	5,5	20,2	46,3	72,0

Noter till kassaflöde

Not 23 Justering för av- och nedskrivningar	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Avskrivning på immateriella tillgångar	0,0	0,0	0,0
Avskrivning byggnader och tekniska anl.	12,9	10,7	17,8
Avskrivning maskiner och inventarier	3,3	2,2	3,7
Summa avskrivningar	16,2	12,9	21,4

Not 24 Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Utrangering anskaffningsvärde	0,0	0,0	4,2
Utrangering avskrivningsvärde	0,0	0,0	-3,9
Ack upplösning anläggning-/anslutningsavgifter	0,0	0,0	0,0
Ack upplösning investeringsbidrag	-2,7	-2,7	-4,0
Övriga långfristiga skulder	0,0	0,0	0,0
Fondering	0,0	0,0	-3,6
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	-2,7	-2,7	-7,3

Not 25 Ökning(+)/minskning(-) kortfristig skuld	Kommunen		
Mkr	2024-08-31	2023-08-31	2023-12-31
Kortfristig skuld Ingående värde	162,4	175,2	175,2
Kortfristig skuld Utgående värde	150,7	152,7	162,4
Eliminering av amorterad del av låneskuld	2,5	2,5	
Summa kortfristig skuld	-9,2	-19,9	-12,8

3 God ekonomisk hushållning

I kommunallagen finns ett regelverk för hur kommuner ska sköta sin ekonomiska förvaltning. Där beskrivs bland annat att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Kommunens budget är en plan för verksamheten och den anger mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För Ånge kommun innebär det en strävan att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar. För Ånge kommun innebär god ekonomisk hushållning dessutom att verksamheten bedrivs effektivt, det vill säga den kommunala servicen ska infria kommuninvånarnas behov och bedrivas på ett kostnadseffektivt sätt.

God ekonomisk hushållning förutsätter inte bara att den löpande verksamheten under året kan finansieras med intäkter. För att inte behöva göra besparingar i verksamheten enskilda år, då intäkterna (skatteintäkter och statsbidrag) plötsligt viker eller då oförutsedda kostnadsökningar uppstår, krävs att kommunen har en buffert i sin ekonomi.

Kommunen har beslutat att om de finansiella målen uppnås och över hälften av kommunfullmäktiges kvalitetsfaktorer är acceptabla kommer kommunen bedöma att en god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

3.1 Finansiella mål

1. Resultat

Kommunkoncernen ska hushålla med resurserna och ska ha positiva ekonomiska resultat varje år. Hur stora dessa resultat ska vara kan komma att variera mellan olika år. Med anledning av kommunen befinner sig i en förändrings- och tillväxtfas kommer medel att ianspråkta av resultatutjämningsreserven 2023 och 2024. Det ekonomiska utrymmet bedöms därefter utvecklas tack vare en positiv befolkningsutveckling. Målet för 2024 är ett +/- 0-resultat för kommunkoncernen.

Den kommunala koncernens resultat, mkr	Prognos 2024	2023	2022	2021	2020
Kommunen	-31,5	0,0	36,8	20,8	21,8
Ånge Industri och Fastighet AB (100% ägande)	7,5	12,3	11,9	-4,3	-12,1
Ånge Energi (100 % ägande)	-1,4	0,0	1,6	2,3	0,3
Ångefallen Kraft AB (50 % ägande) Kommunens andel	0,0	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1
Site Alby utveckling AB	0,0				
Totalt	-25,4	10,3	49,1	18,7	9,9

I kommunens resultat 2023 ingår 1,5 mkr från utdelning i helägda dotterbolag. I Ånge Energis resultat ingår en upplösning av en periodiseringsfond på 0,4 mkr. Detta har eliminerats i kommunkoncernens resultat. I kommunens resultat 2022 ingår 1 mkr från utdelning i helägt dotterbolag.

2. Soliditet

På sikt ska kommunkoncernen ha en soliditet på 20% vilket innebär att den ska förbättras varje år. Soliditet är ett mått på den ekonomiska styrkan på längre sikt. Under 2023 och 2024 bedöms soliditeten försämrats med anledning av negativa resultat. För 2024 blir målet därför att kommunkoncernen ska ha en fortsatt positiv soliditet.

Soliditet % Inklusiva Ansvarförbindelser	202408	2023	2022	2021	2020
Kommunen	4,9	10,4	10,7	4,3	0,4
Ånge Industri och Fastighet AB (100% ägande)	10,5	8,7	7,3	5,9	7,2
Ånge Energi (100 % ägande)	15,6	14,4	15	14,5	11,3
Ångefallen Kraft AB (50 % ägande) Kommunens andel	2,3	2,2	6,5	7,3	8,5
Site Alby Utveckling AB	100				
Kommunkoncernen	5,8	7,8	7,6	3,1	1,2

3.2 Verksamhetsmål med betydelse för god ekonomisk hushållning

Sjukfrånvaron ska minska

2022 ökade sjukfrånvaron både i landets kommuner och regioner. Kvinnors sjukfrånvaro är högre än männens både i Ånge och i landet. En låg sjukfrånvaro är positivt både för ekonomin och medarbetarna. 2022 var kostnaden för sjuklöner över 20 mkr vilket kan jämföras med 2018 då kostnaden var knappt 11 mkr. Målet för 2024 är att sjukfrånvaron ska minska i kommunen och de helägda bolagen, långsiktigt bör sjuktalen ligga på högst 5 %.

Sjukfrånvaro, kommunkoncernen	202408	2023	202308	2022	2021	2020
% andel av totalt antal sjukdagar (60 dagar eller mer)	43,3%	43,1%	46,4%	40,4%	43,3%	37,9%
% sjuktid av tillgänglig tid (60 dagar eller färre)	56,7%	56,9%	53,6%	59,6%	56,7%	62,1%
Totalt	8,3%	9,0%	8,9%	9,7%	9,1%	9,5%
Kvinnor	9,0%	9,7%	9,7%	10,5%	10,0%	10,6%
Män	5,7%	6,7%	6,2%	6,8%	6,1%	5,8%
åldersgrupp <30 år	6,4%	8,3%	8,7%	8,9%	7,1%	8,4%
åldersgrupp 30–49 år	7,8%	7,9%	7,8%	9,1%	8,7%	9,0%
åldersgrupp >50 år	9,0%	10,1%	9,9%	10,2%	9,7%	10,1%

Den totala sjukfrånvaron 240831 uppgick till 8,3 %, vilket är lägre än föregående år under samma tidpunkt (8,9 %), något som sannolikt kan kopplas till ökade insatser för att minska sjukfrånvaron.

Andelen sjukskrivna över 60 dagar uppgick 240831 till 43,3 %, vilket är lägre än 230831 då det uppgick till 46,4%.

När det gäller åldersgruppen 30 år eller yngre ligger den totala sjukfrånvaron på 6,4 % att jämföras med 230831 vilket då var 8,7%.

För att nå detta mål ska olika aktiviteter genomföras under 2024. Det som ska prioriteras är:

- Tidiga och aktiva rehabiliteringsinsatser enligt de rutiner som Ånge kommun har. Det genomförs stickprovskontroller varje månad för korttidssjukfrånvaro.
- Minst en friskvårdsaktivitet ska genomföras per arbetsenhet. Pågår inom alla avdelningar.
- Föreläsningar inom hälsa och kost. Genomfördes våren 2024.
- Genomföra OSA enkät för medarbetarna (organisatoriskt och social arbetsmiljö). Instruktionerna är utskickade och ska vara klara senast i november.
- Workshop med tema frisknärvaro för samtliga chefer. Genomförd under våren 2024.
- Besöka arbetsplatser som har höga sjuktal och föra en dialog enligt ett metodstöd (SKR) gällande åtgärder för att minska sjukfrånvaron. Pilotstudien är påbörjad för att inventera behovet av stödinsatser gällande sjukfrånvaro i nuläget på två arbetsplatser.
- Planering pågår för att ta fram ett antal fler insatser. Inventering pågår ifall det finns ett behov av exempelvis viktväktarprogram.

3.3 Bedömning av god ekonomisk hushållning

Bedömning kring finansiella mål

Prognosen är fortsatt ett negativt resultat för kommunen 2024, -31,5 mkr, vilket är 0,4 mkr bättre än budgeterat (-31,9 mkr). Medel från resultatutjämningsreserven behöver ianspråkta för att underskottet inte ska behöva återställas. Prognosen för kommunkoncernen är -25,4 mkr.

Bedömningen av resultatmålet är att det inte kommer att uppnås 2024.

Trots ett negativt resultat är prognosen för soliditeten att den kommer att vara fortsatt positiv.

Bedömning av verksamhetsmål med betydelse för god ekonomisk hushållning

Prognosen är att målet kommer att uppnås 2024.

Samlad bedömning

För att kommunen ska anses ha en god ekonomisk hushållning ska både de finansiella målen och verksamhetsmålet med betydelse för god ekonomisk hushållning uppnås. Den samlade bedömningen är att god ekonomisk hushållning ej uppnås 2024.

4 Barn och Unga

4.1 Periodens viktiga händelser

- Betygsresultaten för läsåret 23/24, hos Ånge kommuns grundskoleelever som går ut årskurs 9, visar på ett genomsnittligt meritvärde som ligger något under de två föregående läsåren (22/23 och 21/22) men högre än tidigare läsår. En positiv effekt av betygen är att siffran för elever som är behörig till gymnasieskolan ökar, samt att antalet elever som får godkänt i samtliga ämnen ökar med drygt 3 procentenheter under det senaste året. Observera att statistik för läsåret 23/24 är fortfarande inofficiell. Officiell statistik släppas av SCB och Skolverket under oktober.
- Problematisk skolfrånvaro har sjunkit och skolnärvaron totalt har ökat. Från vårterminen 2022 fram till vårterminen 2024 visar statistiken tydligt att frånvaron har minskat och att skolorna fortsätter att visa på positiva förändringar med ökad närvaro.
- Handbok för ökad skolnärvaro är nu utlämnad på samtliga av utbildningsverksamhetens enheter. Handboken är framtagen av biträdande skolchef utifrån SKR:s UP2-program genom ESF-projekt.
- Under läsåret 23/24 har Ånge kommun arbetat i ett samverkansavtal med Mittuniversitetet där forskningsbaserad utvärdering tillika följeforskning varit i fokus. Inom samverkan har bland annat satsningen på mental träning utvärderats med positivt resultat. Från höstterminen 2024 kommer en medarbetare bedriva doktorandstudier inom sin tjänst.
- Forskningsbaserade utvärderingar genomförda av Mittuniversitetet på satsningarna resursskolan Bikupan och Ångemodellen Unga.
- Anpassade grundskolan växer. Detta har inneburit att årskurs 4-6 flyttats tillfälligt till Fränstaskolan.
- Beslut om ny förskola i Fränsta. Bygglov och upphandling klar. Tilltänkt byggstart planeras till början av september 2024.
- Den totala sjukfrånvaron inom utbildning har minskat hela året fram till och med april. Nivån för perioden (april) har inte varit så låg sedan 2018. Nivå april 2024, 4,94%. Dock har sjukfrånvaron ökat något till 5,93% i juni.
- Antalet födda barn är historiskt låga vilket oroar.
- Resursskolans försöksverksamhet har övergått till permanent verksamhet fr.o.m. höstterminens 2024.
- Projekt kulturkollen pågår. Projektet ska utreda införandet av en kulturskola. Överlämnande av projektet och förslag på åtgärder sker under oktober 2024.
- I dagsläget är 70 elever antagna till Bobergsgymnasiet i åk.1. Av 70 elever i åk.1 är 16 elever utanför kommunen. 60 av 85 elever från Ånge kommun sökte till Bobergsgymnasiet. Elever i åk.1 kan tillkomma eller falla bort under terminsstart. Elever från IM kommer under terminen att gå över till befintliga program. Totalt finns 232 elever på skolan från höstterminens start.
- Projektet Ångemodellen Unga är nu på sitt andra år. I samarbete med skolan och socialtjänsten har projektet lyckats få elever med mycket hög frånvaro eller permanenta hemmasittare att infinna sig på skolan igen, vilket kunnat ske genom hög grad av

anpassning och extra stöd. Antalet verkliga hemmasittare har minskat.

- Projektet har lyckats motivera flera elever i gymnasieålder att ta tag i sina studier men samtidigt ligger antalet ungdomar inskrivna i KAA (kommunernas aktivitetsansvar) kvar på samma höga nivå som tidigare. Projektets slutsats är att det förebyggande arbetet med att förhindra skolavhopp behöver stärkas.
- Från årsskiftet använder sig projektet av ”betald praktik” (Jobb för Unga). Ungdomar 16-19 år som omfattas av KAA (kommunernas aktivitetsansvar) erbjuds att under en viss period få en liten ersättning medan de är på sin praktikplats eller under de första veckorna med återupptagna studier. Betald praktik är ett incitament som motiverar till att tacka ja till aktivitet. Hittills har tio ungdomar deltagit i Jobb för Unga.
- Projektet Ung i Ånge har fortsatt och ungdomsgårdarna har även under vårterminen erbjudit barn mellan 10-12 år att besöka gården en dag i veckan med gott resultat.
- Ung i Ånge kommer att förlängas under hösten fram till november på grund av bland annat personalbyte på ungdomsgården i Ånge, Gröna Villan.
- Ny Socialtjänstlag - I juni lämnades lagrådsremissen in med förslag om en ny socialtjänstlag som har i uppdrag att ersätta den nuvarande socialtjänstlagen. Förslaget är att den nya lagen ska gälla från och med 1 juli 2025. Förslagen syftar till att skapa en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst. En förebyggande socialtjänstlag för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Vilket innebär att kommunernas socialtjänst runt om i landet står inför att rusta och ställa om till den nya lagen, socialtjänsten behöver ändra om till att tidigt upptäcka och ge tidiga insatser. Det nya lagförslaget innebär bland annat att:
 - Socialtjänsten ska arbeta mer förebyggande och fånga upp behov innan de blivit för stora.
 - Socialtjänsten ska vara lättare att nå och få hjälp ifrån när det behövs.
 - Socialtjänsten ska kunna erbjuda insatser snabbare genom att fler insatser kommer kunna undantas från individuell behovsprövning - detta för att insatserna ska komma tillräckligt snabbt, när behovet är som störst.
 - Socialtjänstens verksamhet ska ligga i linje med vetenskap och beprövad erfarenhet och kontinuerligt följas upp och utvecklas.
- HVB (hem för vård eller boende) för ensamkommande har saknat inflöde under våren. Detta innebär att verksamheten påbörjade en avveckling. Dock har detta ändrats och är numera fullbelagt. Även Jämtland har avvecklat sitt gemensamma HVB, vilket fått till följd att behov uppstått. Jämtland köper numera platser av Ånge. Ånge har även fått tilldelning under sommaren. Så förslaget till KS är att HVB fortsätter att bedrivas så länge behovet kvarstår.
- IFO (Individ och familjeomsorg) barn och unga har även en placering som delvis finansierats av statliga medel, återsök. Förhandsinformation har inkommit om att kommunen inte längre kan återsöka placeringskostnaderna vilket kommer att ge ett rejält underskott. Olyckligt när förutsättningarna från Migrationsverket ändrar kommunernas möjlighet till finansiering i redan befintliga ärenden.
- IFO barn och unga har genomfört flertalet nya familjehemsplaceringar samt ytterligare en på utredningshem vilket kommer att påverka resultatet negativt.

- Socialtjänsten IFO och inriktning i förstahand, barn, unga och familjer deltar i NUSO. NUSO är en nationell uppföljning av socialtjänstens omställning som bedrivs av Karlstads universitet tillsammans med SKR. Det grundläggande syftet med NUSO är att ge en nulägesbild av socialtjänstens arbete med barn och unga inför införandet av en ny lag, för att därefter kunna följa resultatet och se om lagens intentioner har införlivats eller inte. Grundläggande forskning om socialtjänstens arbete saknas i stor utsträckning på nationell och regional nivå, samtidigt som kommunerna är i behov av analysstöd för lokal verksamhetsutveckling. I och med den nya socialtjänstlagen kommer detta ställa högre krav på landets kommuner. NUSO innebär att akademi, FoU-miljöer, praktik och nationella aktörer möts i forskning och utveckling. Ånge kommuns insamling till NUSO sker med stöd av Kommunförbundet (KfVN), som ansvarar för den insamlade datan samt ger kommunerna stöd i analys av resultatet samt genom att ta fram identifiera arbetsområden inför den nya socialtjänstlagen.
- Olika utvecklingsarbeten inom ramen för IT-stöd är påbörjade inom IFO, bland annat med AI kunskapsstöd samt AI Tal-till-text/olkstöd.

4.2 Medarbetare

- Stabilitet och kontinuitet i ledningsorganisationen för utbildningsavdelningens verksamheter. Inne på 6:e året med samma rektorsorganisation.
- Verksamhetscontroller är anställd på utbildningsavdelningen. Vidare fortsätter arbetet med att utveckla och effektivisera ledningsorganisationen.
- Barn- och elevhälsans organisation bemannar samtliga kompetenser. Skolläkare rekryterad.
- Nästintill full lärar- och ämnesbehörighet på gymnasieskolan. Enligt statistik från Skolverket ökar andelen behöriga lärare i grundskolan från läsåret 2022/2023 till 2023/2024. Snittet för riket ligger på 71,5% och Ånge på 77,8%.
- Inför läsåret 2024/2025 upplevs en god grundbehörighet hos de sökande vid rekrytering och fler behöriga lärare har anställts vid vakanser. Däremot finns fortsatta utmaningar i grundskolan inom specifika ämnesområden, bland annat musik, spanska, tyska, samt idrott.
- Speciallärarfunktioner saknas på vissa enheter och inför ändrade krav med undervisning inom den anpassade skolan kommer behovet att öka. Insatser för att öka antalet speciallärare genomförs.
- Ånge kommun väcker nyfikenhet genom sättet att arbeta med resursskola, skolhund, närvaroarbete och rektorsorganisation. Det innebär att nyckelpersoner från andra kommuner visar intresse för blivande tjänster inom kommunen, bland annat rektorer som tar kontakt för att lyssna av om det kommer nya tjänster framöver. Rektorsbemanning är fortsatt intakt sedan 5 år tillbaka. Dock planerar avdelningen för ett flertal pensionsavgångar inom 2-5 år.
- Kommande pensionsavgångar inom rektorsorganisationen hanteras genom rekryteringsutbildning för blivande rektorer. Fem medarbetare har gått/går rekryteringsutbildning för blivande rektorer. Ytterligare två kommer att gå kommande läsår.

- Rekrytering har skett för att utöka familjebehandlare och arbeta mer proaktivt med tidiga insatser. Även anställt en ”utvecklare och samordnare av föräldraskapsstöd” på 50 %. I första hand under 1 år, finansiering genom statliga medel och samordningsförbundet. Arbetet har påbörjats.
- IFO fortsätter samverka med skolan i projektet Ångemodellen Unga samt det sedan mångåriga arbetet med mental träning i skolan.
- Utbildningen fortgår gällande nästa steg i Yrkesresan för barn och unga. Nästa steg är på mer avancerad nivå. Det har varit en mycket lyckad satsning.
- Två medarbetare på Ungdomsgården Gröna Villan är tjänstlediga under ett respektive tre år, där har det rekryterats två nya internt inom Ånge Kommun.

4.3 Framtiden

- Fortsatt arbete med Ångemodellen Unga och Nära vård unga för att öka skyddsfaktorer och fånga upp riskfaktorer i ett tidigare skede. Införande av samordnare för föräldraskapsstöd.
- Ny förskola i Fränsta skapar goda möjlighet för barns utveckling i kvalitativa pedagogiska miljöer.
- Framtida etableringar skapar möjligheter och utmaningar. Utrymmet finns att ta emot fler barn och elever, men brist på studiehandledare kan vara en möjlig utmaning.
- Sviktande elevunderlag i grundskolan och låga födelsetal skapar utmaningar.
- Kommande pensionsavgångar en utmaning för framtida kompetensförsörjning inom administration, pedagogisk personal och rektorer.
- Planerad forskning, doktorandstudier i pedagogik inom tjänst.
- Anpassade gymnasieskolan, utreda möjligheten för att bedriva vissa utbildningar i Ånge kommun, till exempel fastighet, anläggning och byggnation.
- Arbete med implementeringen av Ångemodellen Unga har påbörjats. Projektteamet har besökt social- och utbildningsutskotten samt haft möten med kommunchefen, kommunstyrelsens ordförande och oppositionsrådet. En särskild workshop för projektteamet, ledd av kommunens verksamhetsutvecklare, ska hållas i september och följas upp i oktober. Detta ska mynna ut i ett tydligt förslag på hur de som är involverade i projektet ser på implementeringen i fråga om arbetsmetod, organisation och resursbehov.
- Det första steget gällande lekplatsen Hillen i Ånge var att beställa lekutrustning, genomfört i augusti. Planen är att det skall monteras innan kälven går i backen i höst.
- Socialtjänsten och främst område barn och unga står inför en stor reformförändring. I slutet av 2023 publicerade regeringen den stora utredningen "Barn och unga i samhällsvård" som granskat socialtjänstens arbete med främst placerade barn och unga, resultatet av den utredningen är oroväckande och kommer inom kort att införlivas i en rad åtgärder från nationellt håll. Kontentan av utredningen är att barn och unga i samhällsvård inte enbart är socialtjänstens ansvar utan även skolan och hälso- och sjukvården, där samtliga delar idag brister. Bland annat pratar socialtjänsten sällan med

barnen, barn omplaceras mellan familjehem och HVB vilket skapar en instabilitet som på sikt missgynnar skolgång, psykisk hälsa. Barn och unga i samhällsvård får inte heller sina behov tillgodosedda vad gäller skolgång eller hälso- och sjukvård och "bollas" ofta emellan primärvård och specialistvård (exempelvis Barn och ungdomspsykiatri). I och med detta, samt implementering av ny socialtjänstlag kommer framtiden att erbjuda ett krafttag för att förändra socialtjänstens arbete med främst barn och unga stort.

- Som ovan nämnt kommer förslaget i lagrådsremissen att utmynna i en ny socialtjänstlag som förväntas träda i kraft 1 juli 2025 och som fokuserar på förebyggande arbete. Ju mer kontroll och tvång som införs i socialtjänstens arbete, i ett gott syftet naturligtvis i att komma till rätta med unga som är eller håller på att bli indragna i gängkriminalitet, desto svårare för oss att bygga förtroende och tillit. Ju mer fokus på att socialtjänsten ska bekämpa och förebygga brott för en relativt liten grupp unga. Desto större risk för undanträngningseffekter för den mycket större gruppen barn och unga som behöver socialtjänstens stöd av helt andra orsaker. Så framtiden får visa hur staten väljer att styra framtida arbete för socialtjänsten. Barn och unga som upplever, bevittnar och själva utsätts för våld i nära relationer i sin familjemiljö är en stor målgrupp som socialtjänsten i framtiden behöver arbeta mer med rätt insatser till i rätt tid, och som bygger på evidens. En liten kommun som Ånge kan inte själva ro framtidens förändringar i hamn och man är och kommer fortsatt vara beroende av stöd från nationellt håll men även regionalt som Kommunförbundet Västernorrland ger, bland annat genom den regionala stöd och samverkansstrukturen (RSS). Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att en liten kommun oftast har en bättre organisatorisk struktur och kännedom om varandras ansvar och verksamheter vilket i sig är en förutsättning för tidig upptäckt och tidiga insatser inom områdena socialtjänst, skola och primärvård.

5 Vuxna

5.1 Periodens viktiga händelser

- Lokalerna för lärcentrum, kommunhuset bottenvåning, är klara och inflyttning av verksamheten har skett.
- 22 personer är antagna på vätgasutbildningen. Nio har valt placering i Ånge, en har valt Härnösand och övriga Gällivare. Kontakt kommer att tas med samtliga som valt Ånge som studieort för att informera om möjligheten till studier via lärcentrum. Av de nio som valt Ånge så kommer fyra från Ånge kommun, övriga från fler olika orter, bland annat Stockholm. Fler personer kommer att antas så ett visst överintag sker. Totalt finns sju behöriga på reservlistan. Hur många av dessa som antas är oklart i dagsläget. Undervisande lärare i utbildningen kommer troligtvis genomföra vissa lektioner vid vårt Lärcentrum, med både närvarande elever och elever på länk.
- Fler utbildningssamordnare är intresserade av att samarbeta i lärcentrums lokaler, bland annat har SCA tagit kontakt och önskar lokaler för skogsmaskinsutbildning. Lärcentrum har även kontakt med andra intressenter. Som exempel har nya studenter inom polisens distansutbildning kontaktats och platser i lärcentrums lokaler erbjudits.
- Vuxenutbildningen plockar hem utbildning och bedriver viss undervisning i egen regi.
- Sedan april 2024 bedrivs ett nytt projekt i samarbete mellan arbetsmarknadsenheten och socialtjänsten, Ångemodellen Våga. Projektet finansieras av Samordningsförbundet Ånge med syftet att skapa en inkluderande verksamhet för att stödja kommuninvånare som inte uppfyller kraven för att delta i annan kommunal verksamhet på grund av bruk och missbruk av alkohol och narkotika. Vidare är syftet att skapa fler skyddsfaktorer för att möjliggöra en förändring, med målsättning om ett nyktert och drogfritt liv med ökad känsla av sammanhang samt förutsättningar för att den enskilde individen i framtiden ska kunna delta i kommunala arbetsmarknadsåtgärder med fokus på självförsörjning. Målgruppen är kommuninvånare/klienter aktuella hos Socialtjänsten gällande ekonomiskt bistånd eller insats via vuxenstöd i åldern 18-64 år med missbruksproblematik samt en sysselsättnings- eller arbetsförmåga.
- Projektet Ångemodellen Unga är nu på sitt andra år. Projektet har fram till augusti 2024 haft totalt 51 deltagare i åldrarna 13 till 29. Målet är minst 60 deltagare fram till avslut 2025-06-30. Hittills har 12 skrivits ut, 10 män/killar och två kvinnor/tjejer. Av dessa har sju deltagare gått till arbete, två till studier, två flyttat och en avbrutit. Av de 39 som är fortsatt inskrivna är det 8 som går i skolan (grundskola, gymnasieskola, Komvux eller Ålsta folkhögskola) antingen på heltid eller i kombination med praktik. För ytterligare 6 deltagare är planeringen studier med start ht -24.
- Övrigt arbete på Arbetsmarknadsenheten fortsätter i syfte att minska arbetslösheten och utanförskap. Från 1 januari till 31 augusti har totalt 38 personer varit inskrivna i Samlad kraft. Under denna period har 8 personer gått till arbete varav 2 till subventionerad anställning.
- Inom LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) pågår ett större arbete att säkerställa att det finns ändamålsenliga lokaler för verksamheten. En utredning för att säkerställa framtida behov har påbörjats. Utredningen skall visa på vilken typ av

sysselsättning inom daglig verksamhet som behövs utifrån brukarnas behov. Vilken typ av lokaler som är lämplig och behovet av vilken kompetens som behövs. LSS är en verksamhet där Socialtjänsten ser ett ökat behov. Inom skolan ökar antal elever på anpassad grundskola vilket kommer att påverka framtiden.

- Sociala verksamheten ser även att alltmer komplicerade brukare med flera diagnoser eller att missbruk av alkohol/droger flyttar in på kommunens LSS-bostäder. Detta ger verksamheten ökade personalkostnader på grund av hot och våld. Mer utbildningsinsatser behövs i framtiden för att kunna bemöta framtidens brukare
- Ny gruppboende Viljan i Ånge är klar. Inflyttning har skett i augusti med framgång. Ny gruppboende innebär en kvalitetshöjning i verksamheten.
- LSS daglig verksamhet har bytt lokaler. Dom gamla lokalerna på Myren var utdömda och nya behövdes omgående. Nya dagliga verksamhet är lokaliserad på torget i Ånge. Ytterligare utökning av dessa lokaler sker i september.
- Området personlig assistans visar på fortsatt minusresultat. Förslag lämnat till Kommunstyrelsen att bedriva personlig assistans på entreprenad lämnades som förslag till en åtgärd för att minska kostnaderna men avsågs. Alternativ utreds.
- Försörjningsstöd ligger fortsatt på en låg nivå trots inflationen. Inflationen fortsätter och påverkar de mest utsatta i samhället och kan ändra efterfrågan på försörjningsstöd ytterligare. Dock ser vi en mindre ökning under 2024 första kvartalet. Samverkan med arbetsmarknadsenheten i Ångemodellen/Samlad Kraft är fortsatt framgångsrik och avgörande för att underlätta återgången till egenförsörjning via arbete eller studier.
- Socialtjänsten har enligt SoL ansvar för att ordna sysselsättning till de som har behov.
- Beroendepåren – ett regionalt resultat av regeringens utredning "Från delar till helhet" även kallad Samsjuklighetsutredningen. Arbetet med beroendepåren ett arbete påbörjat för att ta fram en samverkansstruktur/handlingsplan för samverkan mellan kommun och region (och alla dess delar; LARO-mottagning, specialistvård, beroendemottagning, SPOT-team, primärvård). Vi har god hjälp i det arbetet från Kommunförbundet samt ansvarig person från regionen. Grunden i samsjuklighetsutredningen är att människor med skadligt bruk beroende samt psykisk ohälsa inte ska hamna mellan stolarna utan erbjudas rätt stöd från rätt instans.
- Våld i nära relation och boende – vi samverkar inom länet samt med Jämtland för att se om vi gemensamt kan hjälpa varandra till ett gemensamt skyddat boende och till stadigvarande boende för våldsutsatta. Från 1 april 2024 gäller ny lagstiftning för skyddat boende. Den nya lagen innebär bland annat:
 - skyddat boende införs som en ny boendeinsats i socialtjänstlagen
 - varje kommun ansvarar för att det finns tillgång till skyddade boenden
 - barnrättsperspektivet stärks: barn som följer med en vårdnadshavare ska få egna beslut om insatser, ökad rätt till skolgång samt möjlighet till hälsoundersökning
 - Insatsen skyddat boende ska vara av god kvalitet
 - privata utförare som driver skyddade boenden måste ha tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO), kommuner som driver skyddat boende ska anmäla det till IVO.

5.2 Medarbetare

- God behörighet och kompetens hos lärare och personal inom lärcentrum och vuxenutbildningen.
- Inom LSS pågår en större planering för att säkerställa kompetensen genom en nationell yrkesresa. Yrkesresan har genom kommunförbundet i Västernorrland planerat en pilot vilket Ånge ska vara först ut att testa. Detta kommer att ske under hösten 2024. Sociala verksamheten ser en ökning av hot och våld från framför allt brukare inom LSS. Det är en stor utmaning att säkerställa tryggheten för våra medarbetare och utbilda personalen. Yrkesresan kommer att vara ett viktigt verktyg.
- Inom IFO saknas en medarbetare inom Socialpsykiatri. I övrigt en stabil verksamhet.

5.3 Framtiden

- Samarbete med fler lärosäten för distans eller decentraliserade utbildningar på lärcentrum. Dialog pågår och försöksverksamhet planeras tillsammans med andra kommuner.
- Regionalt yrkesvux planeras för uppstart. Stora krav kommer att ställas på kommunens utbildningsverksamhet och vuxenutbildningen. Högre krav på tillgänglighet till utbildning.
- En stor utmaning inom socialtjänsten är behovet av mer individanpassade insatser. Regeringen tillsatte en utredning. Samsjuklighetsutredningen föreslår i ett delbetänkande en genomgripande reform av samhällets insatser till personer med samsjuklighet. Reformen förutsätter ett förändrat huvudmannaskap för vård och stöd till alla personer med skadligt bruk eller beroende. Det finns en stor komplexitet i behandling av dessa personer. Olika sjukdomar kan påverka varandra och kompetens saknas oftast. Koordinering mellan myndigheter är därför extra viktig.
- Inom Ånge kommun ser socialtjänsten ett ökat behov inom LSS. Fler och fler söker stöd och beslut inom verksamheten. Detta kräver investeringar och planering inför framtiden. Trapphusboendet är en sådan verksamhet där behovet påtagligt ökat. Behov kommer att finnas av en utökning även i den östra delen av kommunen.
- Det finns även ett stort behov av ökad kompetens inom funktionshinderomsorgen. Socialstyrelsens utredning om ett nationellt kompetenscentrum välkomnas, men den borde ha ett bredare fokus.
- Kompetensen behöver utvecklas inom funktionshinderområdet, både hos medarbetare och chefer. Stora satsningar har gjorts på äldreomsorgen, medan funktionshinderområdet tillåtit halka efter.
- Att arbeta i funktionshinderomsorgen är otroligt givande, men inte alltid enkelt. Som medarbetare möter du en heterogen grupp som behöver stöd under uppväxten, när de flyttat hemifrån och tills de blir gamla. Du träffar personer med lindrig till svår intellektuell funktionsnedsättning, utmanande beteende, missbruksproblematik, rörelsehinder och somatiska sjukdomar. Kompetens behöver vara bred nog att möta alla dessa olika behov.

- Även inom LSS ser verksamheten även att lokalfrågan är central. Andra typer av boenden för att modernisera och möta framtiden är nödvändigt.
- Inom IFO pågår två AI projekt, samt aktivt ett arbete med BeroendepLANen som på sikt kommer förändra arbetet med individer med samsjuklighet (psykisk ohälsa samt skadligt bruk eller beroende) och som gäller både barn, unga och vuxna. Förslaget är ett förändrat huvudmannaskap för vård och stöd till alla personer med skadligt bruk eller beroende och regionerna föreslås att överta ansvaret för behandling och stöd. Då många av dem som söker IFO:s hjälp har samsjuklighet ställts krav på ökade kunskaper inom socialpsykiatri. Det samverkansstruktur som arbetas fram inom beroendepLANen ska säkerställa att kommun och region kan samverka kring det.

6 Äldre 65 plus

6.1 Periodens viktiga händelser

- Ett Samhällsrum har öppnat för invånarna i Haverö med omnejd. En sjukvård närmare ortsborna där de har möjlighet att ta sitt blodtryck, ha sjukvårdssamtal på distans, lämna blodprover och väga barn. Samhällsrummet kan komma att utökas med ytterligare servicefunktioner.
- Ett stort arbete har genomförts inom hemtjänsten tillsammans med den kommunala hälso- och sjukvården genom att succesivt införa läkemedelsautomater. I skrivande stund finns 26 automater ute för löpande utvärdering. Första området för implementering är i västra hemtjänstområdet. Hittills har införandet varit mycket framgångsrikt och uppskattat. I och med det har nya arbetssätt införts vilket innebär att återkommande selektering sker löpande för att identifiera potentiella brukare som kan stärka sin självständighet och trygghet med hjälp av dessa automater. Samtidigt pågår ett viktigt samarbete med primärvården där patienter som ännu inte har APO dos prioriteras för ytterligare införande. Under slutet av maj påbörjades ett arbete med att justera i besök och planering (förutsatt att den enskilde känner sig trygg med automaten). Hittills har mottagandet av läkemedelsautomater bland kommunens äldre varit mycket positivt.
- Ytterligare IT satsning är, - AI schemaoptimering (Äldreomsorg, HT, LSS och SÄBO)
- Sociala verksamheten har tillsammans med Sundsvall genomfört en upphandling avseende trygghetslarm och välfärdsteknik för SÄBO och LSS. En leverantör är tilldelad avtalet och under q1 2025 kommer socialtjänsten att successivt påbörja införande i verksamheten. Detta innebär bland annat en förstärkt och robustiserad förvaltning, förbättrad arbetsmiljö för personal, höjd kvalitet för brukare och möjlighet att nyttja modern teknik i samklang med innovativa arbetssätt. Exempel på detta är bland annat AI-sensor för individanpassade behov kopplade till fallprevention, tillsyn med mera. Annat exempel är införande av läkemedelsskåp med spårningsfunktion vilket stärker både patientsäkerhet och kvalitetsarbetet i verksamheten
- Inom äldreomsorgen genomförs uppdraget att sänka kostnaderna i jämförelse med de nationella måtten. Att anpassa lokaler är en åtgärd vilket görs inom ramen för en gemensam lokalförsörjningsplan. Omvandling av särskilt boende till seniorboende en åtgärd under året för att hantera förväntad prognos. i fokus just nu är Torpsro som kommer att omvandlas till seniorboende och Parkbacken som behöver renoveras, alternativ bygga nytt Särskilt boende.
- Projekt bemanningsekonomi är en annan åtgärd. Ett av målen är att sänka sjuktalet långsiktigt. Forskning ligger till grund för åtgärder som är gjorda. Projektet bemanningsekonomi inom äldreomsorgen har slutförts under första kvartalet. Nyckelpersoner som skall arbeta med detta är slutfört och utbildning pågår. Detta har till följd att verksamheterna ännu inte lyckats med den avancerade ekvationen att få ihop ett hållbart schema med alla parametrar. Hårdare krav på arbetstidsregler, inga delade turer och ta bort långa pass. Varannan helg och kortare arbetstid på natten. Vi kan konstatera att första kvartalet lyckades inte verksamheten att få till bra och anpassade schema utifrån nya modellen vilket väckt missnöje från våra medarbetare. Projektet har inte varit

helt okomplicerat. Under projektets tid har förutsättningar ändrats vilket medfört omtag. Arbetstidsregler försvårar önskemål om 2 av 5 helger vilket personalen önskat behålla. Inte enbart arbetstidsregler hindrar vissa önskemål utan även den ekonomiska delen och kompetensförsörjningen.

- Inom särskilt boende har det varit en utmanande situation framför allt inom demensvården. En extra avdelning har varit öppen, vilket inte var budgeterat. Extra vak och extra avdelning har inneburit mycket övertid och extra kostnader. Inom äldreomsorgen. Två externa placeringar finns från och med april vilket innebär extra kostnader som avviker mot budget.
- Äldreomsorgen är hårt ansträngd just nu. En förskjutning märks från regionen av svårt sjuka. En studie har genomförts i länet för att jämföra övertagandet av hemsjukvården som genomfördes 2014 och hur utvecklingen sett ut under perioden. Kommunerna har utökat sin HSL rejält och ett annat behov av kompetens finns. Verksamheterna har införskaffat Kompetensguiden genom Visma Draftit för att kompetenshöjande personalen inom äldreomsorg

6.2 Medarbetare

- Sjukskrivningstalen och aktiviteter för att sänka dessa har legat i fokus. En kartläggning har pågått under kvartal 2 för att kunna hitta rätt åtgärder. Underlaget är levererat men själva analysen av siffrorna kvarstår. Ett arbete som kommer att pågå under hösten för att hitta rätt insatser.
- Verksamheten ser en viss sänkning av sjuktal. Dock behöver analysen och punktinsatser genomföras. Rehab och rätta åtgärder där till exempel företagshälsovård är en viktig part.
- Projekt bemanningsekonomi har slutförts. Förändringar i schemat med framför allt varannan helg har inneburit att många är missnöjda. Arbetsmiljö har varit ett fokusområde där forskningen har varit central. Nya arbetstidsregler möjliggör inte längre alla önskemål. Detta innebär att det uppstår ett missnöje och oro.

6.3 Framtiden

- Äldreomsorgen står inför flera utmaningar i framtiden. Lokalerna inom framför allt särskilt boende är ett stort fokusområde. Gamla icke ändamålsenliga lokaler gör att det är svårt både med arbetsmiljö och att optimera personalen där det behövs mest. Idag styr lokalerna schemat.
- Åldrande befolkning: Med en ökande äldre befolkning kommer behovet av äldreomsorg att öka. Det blir viktigt att säkerställa tillräckligt med resurser och personal för att kunna möta efterfrågan.
- Komplexa vårdbehov: Många äldre har komplexa vårdbehov som kräver specialiserad vård och omsorg. Det kan vara en utmaning att erbjuda en individanpassade tjänster och behandlingar som möter varje persons unika behov som är multisjuk.

- **Kompetensförsörjning:** Det är redan idag brist på kvalificerad personal inom äldreomsorgen. Det kan bli ännu svårare att rekrytera och behålla erfaren personal. Att erbjuda attraktiva och goda arbetsvillkor blir avgörande med goda utvecklingsmöjligheter.
- **Teknologisk utveckling:** Teknik kan vara en möjliggörare. Men det kan också vara en utmaning att implementera och använda tekniska lösningar. Det kräver investeringar i infrastruktur och utbildning för att kunna dra nytta av teknologins fördelar.
- **Ekonomiska resurser:** Äldreomsorgen finansieras till stor del av offentliga medel, vilket innebär med en åldrande befolkning, utmaningar. Trenden av statliga satsningar gällande äldreomsorgen ser även det att minska. Det blir viktigt att prioritera och fördela resurserna på ett sätt som möter behoven i en alltmer komplex vård och omsorg.
- **Förebyggande insatser:** Genom att satsa på förebyggande insatser kan åldrandet fördröjas men för att lyckas behöver hela offentliga systemet bidra. Allt från moderna nybyggnationer, kollektivtrafik, en robust infrastruktur för digitalisering och förebyggande hälsoåtgärder.
- **Stöd för anhöriga:** Äldreomsorgen behöver i framtiden erbjuda mer stöd och vägledning för anhöriga som vårdar äldre personer. Vi erbjuder visst stöd och hjälp idag men mer finns att göra. En viktig grupp som oftast glöms bort.
- Dessa utmaningar kräver ett helhetsperspektiv och samarbete mellan olika aktörer inom äldreomsorgen, såsom kommuner, vårdgivare, forskare och politiker för att kunna möta framtidens behov på ett effektivt och hållbart sätt. Nära Vård har ambitionen att styra mot ett mer personcentrerat arbetssätt. Men där behöver staten styra ännu tydligare.
- Inom området äldre kommer även den nya socialtjänstlagen att stärka äldres rättigheter och trygghet. Den syftar även till att främja äldres välbefinnande och rättigheter samt att säkerställa att de får den vård och omsorg som de behöver för att kunna leva ett självständigt och meningsfullt liv.

Utredningens större förslag handlar om:

- förebyggande och lättillgänglig socialtjänst
- övergripande planering och planering av insatser
- kunskapsbaserad socialtjänst
- möjligheten att tillhandahålla insatser utan föregående behovsprövning.

7 Tillväxt

7.1 Periodens viktiga händelser

- Ånge Kommun är i en spännande tillväxtfas, där en betydande ökning av befolkningen förväntas under de kommande tio åren. Tillgängliga prognoser visar att många nya arbetstillfällen skapas inom vårt geografiska område, både som ett resultat av tillväxt i befintliga företag, nya etableringar och pensionsavgångar. Den befolkningstillväxt som nästan oundvikligt följer av utvecklingen utmanar Ånge kommun att säkerställa att kommunala verksamheter har kapacitet och resurser att fortsätta erbjuda högkvalitativa tjänster till medborgarna.
- Under perioden har Ånge kommun uppdaterat hemsidan med en ny, välkomnande entré som i första hand vänder sig till människor som söker information om platsen Ånge. Den kommunala "myndighetssidan" finns fortfarande kvar men är inte huvudnummer och det första besökaren ser av Ånge kommun på webben.
- Projekt Ånge växer pågående och ska analysera och utvärdera konsekvenserna av inflyttning till Ånge Kommun över en tioårsperiod, med målet att ta fram handlingsplaner för kommunens verksamheter.
- Det övergripande syftet med projektet är att identifiera och förstå hur denna inflyttning kommer att påverka kommunens olika verksamhetsområden och att formulera strategier för att säkerställa att kommunen kan hantera det ökade ansvar och behov som kommer med en växande befolkning. Dessutom är det målet att upprätthålla och förstärka Ånge Kommuns attraktivitet som bostadsort och arbetsgivare. Prioritering ligger på Fritid/Kultur/Turism, bostadsförsörjning samt kompetensförsörjning.

7.2 Medarbetare

- Tillväxtfrågorna är resurskrävande och ställer krav på organisation och medarbetare att ständigt utvecklas och anta utmaningar inom områden Ånge kommun inte varit särskilt aktiva tidigare.
- Personalgruppen är stabil, kompetent och utvecklingsinriktad. Trots att tillgängliga resurser inte på långt när är tillräckliga för att motsvara samhällets förväntningar på åtgärder, aktiviteter och utveckling levererar medarbetarna objektivt sett på en mycket hög nivå.

7.3 Framtiden

- Arbetet med att möta efterfrågan från Näringslivet och att förbereda samhället för en förväntad tillväxt (nya företag och verksamheter som i sin tur genererar inflyttning) fortsätter. Det finns inget som idag talar för att det skulle finnas anledning att omvärdera de analyser som ligger till grund för nuvarande inriktning.
- I den framtiden som går att överblicka är Ånge kommuns interna fokus inställt på plan- och markfrågor i anslutning till olika etableringar, både i fråga om bostäder och företagsetableringar. Även stöd till befintligt näringsliv för att underlätta trygg och hållbar tillväxt behöver ges utrymme.

- Mot bakgrund av utvecklingen behöver kraft och resurser ägnas åt att öka kommunens attraktionskraft. Ånge kommun ska vara ett självklart alternativ för människor som söker arbete och god livsmiljö. Processen går inte framåt av sig själv, den behöver drivas målmedvetet och uthålligt. Vi behöver bli fler för att möta framtiden på ett positivt sätt.

8 Affärsverksamhet

8.1 Periodens viktiga händelser

- Reningsverket i Fränsta har utvecklats till en väl fungerande anläggning. Problematik kvarstår i någon mån i anslutning till höga flöden av dagvatten som orsakar problem.
- Reinvesteringsprojekt i ledningsnätet pågår kontinuerligt, så även under den här perioden. Arbetet är angeläget för att motverka att underhållsskulden växer ytterligare.
- Ett antal vattenläckor har inträffat under perioden, några koncentrerade till ett mindre område vilket inneburit påverkan på vattenförsörjningen till ett antal abonnenter. I det aktuella området är ledningarna utbytta i stället för lagade, läckorna blev ett reinvesteringsprojekt.
- Länsstyrelsen kräver ytterligare arkeologiska undersökningar utmed sträckningen för den planerade överföringsledningen (avlopp) mellan Ljungaverk och Fränsta. Undersökningarna är planerade men inte genomförda, det är således oklart i vad mån det påverkar genomförandet.

8.2 Medarbetare

- Personalgruppen är stabil och väl fungerande. Under perioden har en arbetsledare slutat och tjänsten tagits bort. Arbetsledarfunktionen har ersatts av en samordningsansvarig och verksamheten utvecklats mer mot målstyrning och tillit i stället för detaljerad arbetsledning. Nya medarbetarna har växt in i verksamheten på ett mycket bra sätt.
- Under perioden har verksamheten genomfört ett antal gemensamma workshops med temat "Tillsammans bygger vi vår kultur och arbetsmiljö".

8.3 Framtiden

- Färdigställande av förbindelseledning Ljungaverk-Fränsta är en prioriterad aktivitet och anläggningsarbetet har upphandlats, planerad start hösten 2024 och med ett slutdatum i maj 2025. Planen påverkas av processen hos Lantmäteriet som dragit ut på tiden. Orsaken är de arkeologiska undersökningar som genomförts och de fynd som gjorts under dessa.
- Generellt för hela verksamhetsområdet utgör hanteringen av dagvatten en utmaning, mängden dagvatten som tas in i spillen behöver minska. Dels genom ombyggnad av befintlig anläggning dels genom att läckage av dagvatten in i avloppet detekteras och stoppas.
- Översyn av VA-taxan har påbörjats med målsättning att den ska kunna behandlas av beslutande organ under 2025.
- Nya lagar och regler för renhållning innebär att Ånge kommun ska ställa om i flera avseenden. Lösningen för insamling av hushållens matavfall utvecklas fortsatt för att bli en väl fungerande verksamhet.

- Kravet på fastighetsnära förpackningsinsamling från och med 2027 förbereds. Förutsättningarna för fastighetsnära insamling i glesa landsbygdsområden är i dagsläget oklara och behöver klargöras. Påverkansarbete pågår och kommer att fortsätta för att påverka nationell nivå att medge undantag från generella regler som gynnar glesa områden i arbetet med att tillskapa hållbara lösningar för insamling av förpackningar i hela Sverige. Inriktningen är att verksamheten ska vara redo när lagen träder i kraft.
- Mot bakgrund av de ökade kraven vad gäller insamling och antal fraktioner kommer renhållningstaxan att påverkas. Behovet av att stärka finansieringen av verksamheten behöver lösas och en analys behöver göras för att fastställa om det kan ske genom att bara höja avgifterna eller om en helt ny taxa behöver utarbetas.

9 Stödresurser

9.1 Periodens viktiga händelser

- Kommunfullmäktige har under perioden beslutat att kommunen ska införskaffa ett kontaktcenter.
- Projekten Ånge växer och Ung i Ånge har fortsatt under perioden, Ånge växer har växlat upp och Ung i Ånge börjar att gå ner i slutfas.
- Verksamhetsutvecklarna har haft ett stort antal workshops där de träffat arbetsgrupper, chefer och fackliga företrädare, bland annat en workshop för Centrala samverkansgruppen kring roller och bemötande. Det har varit både kortare workshops vid enstaka tillfällen som längre uppdelat på flera träffar.
- Ett samarbete tillsammans med IT Sundsvall har inletts kring Ånge kommuns e-tjänster, Utbildningsavdelningen är utsedd att medverka i ett pilotprojekt kring hur det dagliga samarbetet mellan Sundsvalls kommun och Ånge kommun ska fungera så optimalt som möjligt kring utveckling av e-tjänster.
- Kommunikation har under våren/sommaren 2024 arbetat med att ta fram en reklamfilm för kommunen. Filmen blev till utifrån att Ånge Kommun vann sändningstid i TV4, där filmen rullade under tre veckor i augusti. Reaktionerna har varit mycket positiva.
- Inom området kriskommunikation pågår flera arbeten, bland annat har vi ett uppdrag inom KHOSS, kommunal hälso-, sjukvård och socialtjänst, där kriskommunikationsplanen ska tillgänglighets-anpassas. Här arbetar vi såväl själva som tillsammans inom länets kommuner i vårt kriskommunikationsnätverk. Ånge kommun behöver även revidera kriskommunikationsplanen (krisinformationsplan) då vi bland annat inte beaktar höjd beredskap och krig i den nuvarande versionen. Det arbetet pågår under hösten.
- Ett innehållsrikt sommarnummer av Framtid Ånge har producerats.
- Medverkan vid sommarens Ljungarocken i syfte att marknadsföra kommunen till besökare utifrån. Även här fick vi mycket fin respons från tillresta som såg det som en möjlighet att få information om kommunen.
- Arbetet är påbörjat med storytelling med temat friskvårdsbidrag. Intervjuer med anställda är genomförda.

9.2 Medarbetare

- Rekrytering är klar för en HR-konsult för att förstärka stödfunktionen. Den nya HR-konsulten börjar 2024-09-09.
- En medarbetare har erhållit arbete på annan ort och en pensionsavgång inom verksamhetsutveckling på staben.

9.3 Framtiden

- Informationssäkerhet är ett viktigt område och Ånge kommun arbetar aktivt för att höja en säker informationsförvaltning, men det finns fortfarande arbete kvar att göra. Ett samarbete med Sundsvalls kommun pågår gällande att öka takten med e-arkivering. Kommunen behöver även öka kompetensen inom informationssäkerhet hela vägen ut i organisationen, samt avsluta arbetet med att digitalisera information. Utbildning kommer genomföras för informationssäkerhetsansvariga och för chefer.

10 Kommunledning

10.1 Periodens viktiga händelser

- Det andra tertialet 2024 har präglats av uppföljning och utvärdering av den nya styrmodellen samt den politiska organisationen. Nu har tillräckligt många bilder klarnat för att se om nuläge och önskat nyläge är samma eller skiljer sig. Vi har även sett större delen av ett år med den nya styrmodellen, som kulminerar i en politiskt antagen Verksamhetsplan. Verksamhetsplanen antas årligen av kommunstyrelsen och beskriver hur mål ska brytas ner till aktiviteter som leder till målen. En tidig bedömning av detta arbete identifierade att mängden mål som kommunstyrelsen antar får ett extremt utfall på antalet aktiviteter. Under 2024 är ca 80 aktiviteter planerade. Vissa av dessa är väldigt fokuserade och konkreta, vissa är lite bredare och svårare att rama in. Arbetet har präglats av ständigt lärande och kommer via det systematiska förbättringsarbetet att utvecklas framåt.
- Vidare bedömer förvaltningen att arbetet har gått förvånansvärt bra. Kommunstyrelsen har visat ett stort intresse för arbetsmetoden och följer målarbetet vid varje sammanträde. Även utskotten följer arbetet på enhetsnivå utifrån en antagen plan.

10.2 Medarbetare

- Organisation kring val i Ånge kommun är under utvärdering. En ny modell togs fram för EU-valet 2024, och den utvärderas i skrivande stund. Bland de preliminära slutsatserna finns att de avsatta resurserna inte kunde aktiveras, varvid ett stort arbete koncentrerades centralt. Detta arbete behöver utvärderas och åtgärdas till nästa år, till följd av en pensionsavgång.

10.3 Framtiden

- Kommunens strategiska utveckling är viktig för kommunen, vilket kastar sken på att kommunen saknar en struktur för strategier i sin styrmodell. Historiskt ser förvaltningen att det har varit svårt att implementera strategier, utan att dessa endera faller bort eller konkurrerar med de politiska målen. Sedan 2021 är strategier inte heller en styrdokumenttyp som tas upp i kommunens *Regler för styrdokument*, som beskriver hur styrdokument ska arbetas med.
- I stället för strategier arbetar Kommunen just nu väldigt mycket med handlingsplaner, vilket är en beprövad och känd metod. Svagheter med handlingsplaner att deras upptagning är begränsad - bara de som tas med i planen berörs. Styrkan är att effekten blir tydligare, då planen hålls ihop centralt. Nackdelen är som sagt att bara de resurser och verksamheter som planen aktiverar berörs. Nu när vi står inför en tid då hela kommunen måste anpassas för framtiden innebär det ett behov av att utveckla den strategiska styrningen. Förvaltningen avser således att under året ta fram en struktur för hur strategier ska implementeras i kommunens styrmodell.

- Arbetet med att utveckla intern kontroll fortsätter. Det nya sättet innebär att förvaltningen arbetar systematiskt med betydligt fler risker och på fler nivåer. Från att ha arbetat med ett tjugotal risker arbetar förvaltningen nu med fler än 200. Arbetet implementeras stegvis, då bara avdelningschef och dessas direkt underställda chefer arbetar på detta sätt, men ambitionen är att ta fler steg ut i organisationen de kommande åren. Inför 2025 så kommer riskerna kunna följas på koncernnivå, vilket kommer vara ett bra verktyg för att både systematiskt arbeta med risker, och ett bra sätt att identifiera behov av prioriteringar av centrala stöd.

11 Revisionen

Driftredovisning, mkr	Utfall 202408	Budget 202408	Prognos 2024	Budget 2024	Resultat 2023
Revisionen	-0,3	-0,7	-1,1	-1,1	-1,0

Den kommunala revisionen styrs av kommunallagen samt av kommunfullmäktiges revisionsreglemente. Revisorerna ska enligt kommunallagen årligen granska all verksamhet i den omfattning som följer av god revisionssed. De förtroendevalda revisorerna utses av kommunfullmäktige men är i sin verksamhet partipolitiskt obundna. Varje revisor är självständig i sitt arbete som revisor. Revisorerna biträds i sin granskning av sakkunniga yrkesrevisorer.

Revisionen ska utföras enligt god revisionssed. Den goda seden formas och utvecklas successivt över tiden. Dess innebörd och utveckling påverkas av sektorns särdrag samt olika intressenters krav och förväntningar. Revisorerna följer den goda seden och hur den utvecklas samt gör anpassningar i sitt arbetssätt när så behövs.

12 Gemensamma nämnder/förbund

Gemensamma nämnder och förbund, mkr	Utfall 202408	Budget 202408	Budget helår 2024	Prognos 2024	Utfall 2023
Överförmyndarnämnden Mitt	-1,2	-1,2	-1,8		-1,4
Medelpads Räddningstjänstförbund	-10,4	-10,3	-15,5		-13,4
Kollektivtrafikmyndigheten	-5,4	-6,7	-10,0		-8,3
Samordningsförbundet	-0,4	-0,3	-0,4		-0,4
Bräcke och Ånge Bygg och miljö	-3,9	-4,0	-6,0		-5,2
Totalt	-21,4	-22,5	-33,7	-33,0	-28,7